



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

Bakalářská práce

Temná triáda u studentů psychologie

Vypracoval: Marek Habán
Vedoucí práce: doc. PhDr. Dalibor Kučera, Ph.D.

České Budějovice 2023

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PhDr. Daliborovi Kučerovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné připomínky, ochotu, nadšení a výbornou komunikaci. Současně zde chci poděkovat taktéž panu Mgr. Janu Hynkovi za přínosné konzultace při zpracování dat a statistických trápěních. V neposlední řadě bych rád poděkoval studijním oddělením Jihočeské univerzity, která mi umožnila kontaktovat respondenty v tak širokém měřítku, a studentům samotným za účast v mém výzkumu.

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 17. 4. 2023

Podpis

Marek Habán

Abstrakt

Cílem práce je zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády. Práce zpřehledňuje téma temné triády a její jednotlivé aspekty – narcismus, machiavelismus a psychopatii. Navíc se věnuje etice pomáhajících profesí se zaměřením na obor psychologie. Výzkum porovnává studenty jednooborové psychologie oproti studentům jiných studijních programů pomocí kvantitativní komparativní strategie s použitím dotazníkového šetření a škály Krátká temná triáda. Data byla získána od 1342 respondentů z celkem 5 fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Výsledky výzkumu odhalily, že mezi studenty psychologie a studenty jiných oborů nejsou významné rozdíly. Signifikantní rozdíly byly ovšem shledány mezi studenty z ekonomické, zemědělské a technologické, pedagogické, zdravotně sociální a přírodovědecké fakulty.

Klíčová slova: temná triáda, etické předpoklady, studenti psychologie

Abstract

The aim of the study is to investigate the possible relationship between the choice of study specialization in psychology and the personality traits of students, specifically the degree of presence of typical traits of the dark triad. The thesis clarifies the topic of the dark triad and its different aspects – narcissism, machiavellianism and psychopathy. In addition, it discusses the ethics of the helping professions with a focus on the field of psychology. The research compares students in single-subject psychology versus students in other degree programs by a quantitative comparative strategy which involves a questionnaire survey and the Short Dark Triad scale. Data were collected from 1342 respondents from a total of 5 faculties of the University of South Bohemia in České Budějovice. The results revealed that there were no significant differences between psychology students and students of other disciplines. However, significant differences were found between students from the faculties of economics, agriculture and technology, education, health and social sciences and faculty of science.

Key words: the dark triad, ethical assumptions, psychology students

Obsah

| | |
|---|----|
| Abstrakt | 4 |
| Abstract..... | 5 |
| Úvod | 9 |
| TEORETICKÁ ČÁST | 11 |
| 1 Temná triáda | 11 |
| 1.1 Narcismus..... | 13 |
| 1.1.1. Klinický narcismus..... | 14 |
| 1.2 Machiavelismus..... | 14 |
| 1.3 Psychopatie..... | 15 |
| 1.3.1. Klinická psychopatie | 16 |
| 1.4 Vzájemné překrývání a diferenciací konstruktů | 16 |
| 1.5 Diferenciací mezi muži a ženami | 18 |
| 2 Měření temné triády | 20 |
| 2.1 The Dirty Dozen – DD..... | 20 |
| 2.2 The Short Dark Triad – SD3..... | 21 |
| 3 Etika pomáhajících profesí..... | 22 |
| 3.1 Psychologie | 23 |
| VÝZKUMNÁ ČÁST..... | 25 |
| 4 Výzkumný problém a cíl práce | 25 |
| 5 Výzkumný design..... | 26 |
| 5.1 Struktura dotazníkového šetření | 26 |
| 5.2 Testové metody..... | 27 |
| 5.2.1. Škála Krátká temná triáda (Short Dark Triad, SD3)..... | 27 |
| 5.3 Etické hledisko práce a ochrana soukromí..... | 28 |
| 6 Sběr dat a výzkumný soubor..... | 29 |
| 6.1 Popis výzkumného vzorku..... | 29 |
| 7 Výsledky | 32 |
| 7.1 Deskriptivní výsledky | 32 |

| | | |
|--------|--|----|
| 7.2 | Testování hypotéz..... | 35 |
| 7.2.1. | Studenti psychologie vůči normám..... | 35 |
| 7.2.2. | Studenti psychologie a ostatní studenti..... | 36 |
| 7.2.3. | Srovnání studentů jednotlivých fakult..... | 37 |
| 7.3 | Shrnutí výsledků | 43 |
| 8 | Diskuze..... | 45 |
| 9 | Závěr | 50 |
| 10 | Souhrn..... | 52 |
| | Seznam literatury..... | 57 |
| | Seznam obrázků..... | 62 |
| | Seznam tabulek..... | 62 |
| | Seznam příloh..... | 63 |

Úvod

Ačkoliv se přední psychologové začali konceptem temné triády zabývat teprve počátkem 21. století, jeho význam neustále roste. S ohledem na vývoj společnosti lze i do budoucna predikovat zvýšenou potřebu integrovaného výzkumu temných stránek osobnosti. Vypracuji práci na téma Temná triáda u studentů psychologie, neboť považuji tento koncept za fascinující, aktuální i žádoucí.

Temná triáda představuje společný koncept zkoumání narcismu, machiavelismu a psychopatie jako jednoho celku. Přestože jsou tyto konstrukty osobnosti ze své podstaty jedinečné, vzájemně se překrývají a lze je sloučit. Je možné je společně charakterizovat jako sobecké vykořisťování a manipulaci jen proto, aby člověk dosáhl vlastních cílů nejen v osobním ale i profesním životě. Jde tak o velmi neetické a protispolečenské, agresivní chování.

Třebaže není narcismus vnímán tak temně jako zbylé dva rysy temné triády, je nedílnou součástí celku. Narcističtí jedinci se vykazují domnělou velkolepostí, pocitem nadřazenosti a ve svých projevech mají jednu ústřední motivaci – sebe.

Machiavelismus lze nejjednodušeji vysvětlit jako amorální manipulativní chování. Přestože jádro machiavelismu se může jevit obdobně jako podstata psychopatie, tak zásadním rozdílem je dlouhodobé strategické plánování typické pro machiavelistické jedince.

Třetím neopomenutelným členem temné triády je psychopatie. V subklinickém pojetí byla psychopatie prezentována teprve nedávno. Od psychopatického jedince lze očekávat nevyzpytatelné, impulzivní a bezcitné jednání, které jej samotného nikterak nezatěžuje.

Již od uvedení jsou vzájemné vztahy, překrývání a rozlišnosti zmíněných konstruktů předním vědeckým dilematem. Otázky s tím spojené tak zůstávají bez jednoznačného závěru. Vystává otázka, jestli příliš urputná snaha rysy diferenciovat není spíše kontraproduktivní.

Při studiu etiky pomáhajících profesí v rámci předmětu na Jihočeské univerzitě mě zaujal výrok pana doc. PhDr. Jiřího Jankovského, PhD., který zdůrazňoval význam rozdílu mezi „touhou pomoci“ a „touhou po moci“. Zde poprvé u mě vyvstala myšlenka, že bychom my, studenti psychologie, měli vykazovat určité předpoklady pro výkon našich budoucích profesí v podobě prosociálního smýšlení a chování

s dodržováním určitých etických pravidel. Tato myšlenka je z teoretického hlediska platná. Otázkou zůstává, zda bude potvrzena i v praxi.

V oboru psychologie je téma temné triády důležité zejména v oblasti psychologie osobnosti, na poli etiky a v oblasti psychologie práce například v rámci personalistiky. Jedná se o téma aktuální, populární a v českém vědeckém prostředí mu dosud nebyla věnována zdatelná pozornost.

Cílem práce je zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády.

Práce v první řadě přinese bližší informace o prevalenci temné triády u studentů psychologie i studentů Jihočeské univerzity obecně. Získané poznatky mohou posloužit jako kritérium vhodnosti jedinců pro uplatnění v oboru. Umožní tak mimo jiné nahlédnout na funkčnost přijímacího řízení při přirozeném třídění studentů na základě osobnostních předpokladů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Temná triáda

Počátkem 21. století Paulhaus a Williams zaměřili svou pozornost na konstelaci tří koncepčně odlišných, přesto empiricky se překrývajících osobnostních proměnných – machiavelismu, narcismu a subklinické psychopatii – nyní známých pod termínem temná triáda (Furnham et al., 2013). Kowalski et al. (2020) též temnou triádou označuje konstelaci tří dimenzí tzv. zlovolné osobnosti. Pojem temná triáda byl poprvé uveden v odborné literatuře právě roku 2002 prostřednictvím studie autorů Paulhause a Williamse, jež měla za cíl prozkoumat způsoby, kterými se osobnostní konstrukty překrývají. Původním důvodem pro studium zmíněných složek jako triády byla jejich konceptuální podobnost a dosavadní přesvědčení o jejich slučitelnosti, ačkoliv studií samotnou došli k závěru, že přes patrné analogie mají značně rozdílný původ (Furnham et al., 2013). Též Jonason a Webster (2010) uvádí, že existují dobré teoretické a empirické důvody, proč jednotlivé aspekty temné triády považovat za různá měřítka téhož latentního konstruktů.

Paulhaus a Williams (2002) zvolili k popisu trojice osobnostních rysů přídavné jméno „temný“. V té době se jevilo označení za příhodné vzhledem ke skutečnosti, že všechny složky temné triády vzbuzují pozornost svojí sociálně averzivní povahou (Furnham et al., 2013). Dle mého názoru nelze než s tímto označením souhlasit. Budanova et al. (2021) shledává, že donedávna se ve výzkumu obecně projevovala tendence zaměřovat se především na takzvané světlé stránky osobnosti. V současné době lze pozorovat nárůst popularity studia konceptu temné triády. Výzkum v oblasti temné stránky osobnosti byl v posledních dvou desetiletích od publikace uvádějící temnou triádu mimořádně plodný (Kowalski et al., 2020 a Veselka & Vernon, 2014). Kowalski et al. (2020) dodává, že přesto mnoho důležitých otázek zůstává nezodpovězených. Mimo jiné stále chybí stanovené kritérium pro klasifikování rysů jako „temných“ (Kowalski et al., 2021).

Obecně lze na složky temné triády nahlížet jako na tendence využívat protispolečenské a sobecké přístupy k naplnění vlastních záměrů v profesním i osobním životě (Koehn et al., 2019). Narcismus, machiavelismus a psychopatie jsou charakteristické sociálním vykořisťováním a bezohlednou manipulací. Temné osobnosti by tedy měly být náchylnější k neetickému chování (Roeser et al., 2016;

Himes et al., 2013). Dle Wai a Tiliopoulos (2012) je společným prvkem jednotlivých rysů temné triády nedostatek empatie. Kaufman et al. (2019) uvádí, že temná triáda je dále negativně asociována s životní spokojeností a výsledky orientovanými na růst a zároveň vykazuje silnější vazby na sobecké, vykořisťovatelské, agresivní a sociálně averzivní výsledky. Jones a Paulhaus (2010) dodává, že všechny tři složky vykazují lhostejnost ke skutečnosti, že při dosahování svých cílů způsobují škodu druhým. Taktéž Djeriouat & Trémolière (2014) a Kaufman et al. (2019) ve své práci dospěli k závěru, že temná triáda pozitivně souvisí s utilitarismem, tedy hodnocením jednání na základě důsledků, kdy utilitární sklony jsou projevovány nižším prosociálním chováním a nižším zájmem neškodit. A Mauris et al. (2017) dále jako společný rys vyzdvihuje vedle nízké poctivosti a pokory též nedostatek upřímnosti. Subklinické formy narcismu, machiavelismu a psychopatie jsou mírně provázané a sdílí některé charakteristiky, jako je sebestřednost, chladnost a manipulativnost (Jones & Paulhaus, 2010).

Tradičně vědci zkoumali psychopatii a narcismus v klinické populaci, nicméně „psychopatie a narcismus byly nedávno rekonceptualizovány jako subklinické rysy, které se vztahují na obecnou populaci“ (Plouffe et al., 2020, 101). V literatuře zabývající se poruchami osobnosti jsou termíny klinický a subklinický často kontrastní (LeBreton et al., 2006). Dle Furnham et al. (2013) klinické pojetí zahrnuje jedince, kteří jsou v danou dobu pod klinickou či forezní supervizí. Oproti tomu subklinické pojetí se kloní k vzorku vyskytujícímu se v kontinuálním rozložení v rámci širších vzorců společnosti, tedy v běžné populaci. Podstata rozlišení subklinického a klinického konstruktů nespočívá v typu jednání, afektivitě, mezilidských vztazích či racionalizacích, nýbrž v úrovni, závažnosti a četnosti daného jednání a smýšlení (LeBreton et al., 2006). Ray a Ray (1982) upozorňují na fakt, že subklinické vzorky nevyhnutelně zahrnou i extrémní případy, které se v této chvíli pohybují volně ve společnosti.

Každý z temných rysů osobnosti je spojován s jedinečnými aspekty Big five. Tyto odlišnosti jsou současně důkazem, že každý rys definuje něco trochu odlišného (Jonason et al., 2013, Kowalski et al., 2019). Nízká přívětivost je přesto dle Pailing et al. (2014) považována za základní hnací sílu temné triády a mimo jiné i násilného chování. Jonason et al. (2013) dále uvádí, že za temnou triádou se skrývá pocit

nestability, která se manifestuje v podobě omezené emoční stability, přívětivosti a svědomitosti.

1.1 Narcismus

Raskin a Hall (1979), Plouffe et al. (2020) i Jones a Paulhaus (2009) popisují narcismus jako velkolepý pocit vlastní důležitosti, dominance, nadřazenosti a oprávněnosti, egoismu, vyhledávání vedoucí pozice a orientaci na sebe. Muris et al. (2017) doplňuje, že narcismus je spojován též s deficitem ve skromnosti a vyhýbání se chamtivosti. Dle Plouffe et al. (2020) je subklinický narcismus dále definován jako dispoziční sklon vyhledávat pozornost, být závistivý a domnívat se, že jedinec je objektem zájmu druhých. Morf a Rhodewalt (2001) popisují narcismus jako temnou osobnost s egoistickým stylem. Narcismus motivuje jedince k neetickému jednání za účelem vlastního prospěchu a současně mění jedincovo vnímání vlastních schopností úspěšně podvádět (Harrison et al., 2018).

Dle výzkumu Rauthmanna (2012) a Roeser et al. (2016) je narcismus shledáván „světlejší“ než zbylé dva konstrukty, tedy machiavelismus a psychopatie. Tato skutečnost ovšem neznámá, že by měl být označován za žádaný či chtěný, ačkoliv témata jako vyhledávání pozornosti, obdivu a statusu mohou být ze své podstaty více žádaná než machiavelistická a psychopatická témata, kterými jsou vykořisťování a bezcitnost. Subklinické osoby s vysokým skóre narcismu mají tendenci chovat se agresivně v momentě, kdy je jejich ego v rozporu s realitou, více než jedinci se subklinickými psychopatickými nebo machiavelistickými rysy (Rauthmann, 2012).

Narcismus silně pozitivně koreluje s asertivitou, hněvivostí, aktivitou, družností, pozitivními emocemi, prožíváním a hodnotami, fantaziemi, novátorskými činnostmi, vyhledáváním vzrušení a orientací na úspěch. Oproti tomu negativně koreluje s upřímností, zranitelností, sebevědomím, skromností, poddajností, jemnocitem a disciplinovaností. Avšak ze zmíněných osobnostních rysů pouze fantazie a asertivita nezávisle a pozitivně predikují narcismus (Kowalski et al., 2019). Oproti tomu Egan et al. (2014) uvedl nižší emoční stabilitu, nižší přívětivost a vyšší extraverci jako prediktory narcismu.

1.1.1. Klinický narcismus

V polovině dvacátého století se narcismus zavedl jako porucha osobnosti. Až koncem sedmdesátých let s vývojem NPI (Narcissistic Personality Inventory; Raskin & Hall, 1979) došlo k vymezení klinického a subklinického narcismu. Vysoká skóre indikují vysokou úroveň narcismu. Plouffe et al. (2020) dodává, že osoby s vysokým skóre klinického narcismu jsou extravertnější, otevřenější vůči zkušenosti, ale méně přívětivé. Trpí také předpojatostí k vlastnímu prospěchu, mají tendenci přeceňovat svou inteligenci, výkonnost i mezilidské vztahy v kvalitativní i kvantitativní rovině.

Subklinický narcismus sdílí s klinickým pojetím právě některé rysy jako grandiozitu, nadřazenost a oprávněnost. Nicméně je považován za méně extrémní a postrádá zranitelné prvky (Plouffe et al., 2020).

1.2 Machiavelismus

Machiavelismus má původ ve spisech Niccolò Machiavelliho (2012) ze šestnáctého století, v nichž ve své knize *Vladař* vyjádřil názor, že nejefektivnější panovníci jsou sobečtí a lstiví. V 60. letech 20. století Richard Christie (1970) pojal machiavelismus jako osobnostní rys široce definovaný manipulativní povahou na základě Machiavelliho díla. Dále pak prokázal, že nacházíme individuální rozdíly v míře machiavellismu u různých lidí (Plouffe et al., 2020).

Dle Christie a Geise (1970) je machiavelismus spojen s manipulativním chováním, sledováním vlastního zájmu, vykořisťováním a bezohledným nedostatkem morálky. Plouffe et al. (2020) i Jones a Paulhaus (2013) zmíněné doplňují o sklon být klamný a ze své podstaty cynický. Machiavelismus nejen motivuje jedince k neetickému chování, ale rovněž ovlivňuje jeho vlastní vnímání příležitostí k oklamání druhých (Harrison et al., 2018). Jones a Paulhaus (2009) popisují machiavelisty jako temné osobnosti s chladným, vypočítavým, dlouhodobým a strategickým stylem. Machiavelistům nezáleží na dosažení společenského dojmu, jelikož se soustředí na dosažení vlastního vytyčeného cíle (Kowalski et al., 2018), které dle Roesera et al. (2016) má zpravidla komplexní podobu.

Jedinci, kteří vykazují vysokou míru machiavelismu, běžně používají řadu manipulačních taktik, jako je lichocení, aby získali výhody vůči ostatním nebo prosadili své vlastní zájmy. Jejich taktiky jsou zpravidla pečlivé a promyšleně naplánované. Lidé s vysokým skóre machiavelismu se jeví okolí jako inteligentní

a atraktivní, avšak v reálném světě machiavelismus nesouvisí s úspěchem nebo inteligencí, právě kvůli sklonu k neetickému a nečestnému chování. (Plouffe et al., 2020)

Machiavelismus signifikantně a pozitivně koreluje s úzkostností, depresivností, hněvivostí, impulzivitou, rozpačitostí, zranitelností, hodnotami a touhou po vzrušení. Naproti tomu nesouvisí s asertivitou, vřelostí, důvěrou, upřímností, pozitivními emocemi, novátorskými činnostmi, poddajností, jemnocitem, altruismem, skromností, způsobilostí, pořádkumilovností, disciplinovaností, úspěchem, orientací na úspěch a rozvážností. Nicméně pouze rozvážnost a hodnoty pozitivně a nezávisle předvídají machiavelismus, zatímco pouze fantazie, důvěra a upřímnost jej negativně a nezávisle predikují (Kowalski et al., 2019). V práci Egan et al. (2014) došlo díky absenci signifikantních rozdílů ke spojení psychopatie a machiavelismu do „temné diády“, kterou lze predikovat nízkou přívětivostí a nižším pozitivním laděním. Jonason et al. (2013) poukázali na spojitost machiavelismus s příjemností, kde se jedná o projev omezené zdvořilosti.

1.3 Psychopatie

Subklinická psychopatie označuje dispoziční sklony k impulzivitě, vyhledávání vzrušení, nevyzpytatelnosti a trvalému nedostatku úzkosti a empatie (Plouffe et al., 2020; Roeser et al., 2016). Podle Hare (1983) a Williams et al. (2007) je psychopatie dále charakteristická antisociálním chováním a nedostatkem výčitek svědomí. Navíc má výrazný vliv na způsob, jakým jedinci racionalizují své podvodné jednání (Harrison et al., 2018).

Psychopatie je typická protispolečenským chováním, nevyzpytatelným životním stylem, bezcitností a situační, krátkodobou manipulací (Jones & Paulhaus, 2013). Mimo jiné stojí v opozici vůči poctivosti, skromnosti, příjemnosti a svědomitosti (Plouffe et al., 2020).

Ve studii zkoumající vztah mezi jednotlivými dimenzemi temné triády a aspekty osobnosti dospěl Kowalski et al. (2019) k výsledkům vykazujícím signifikantní pozitivní korelaci psychopatie a impulzivity, zranitelnosti, hněvivosti, depresivity a vyhledávání vzrušení. Naopak negativně koreluje s vřelostí, důvěrou, upřímností, prožíváním, pozitivními emocemi, poddajností, jemnocitem, altruismem, skromností, způsobilostí, pořádkumilovností, disciplinovaností,

cílevědomostí a rozvážností. Ze všech zmíněných rysů pouze vyhledávání vzrušení pozitivně a nezávisle predikuje psychopatii. Jonason et al. (2013) zjistil, že psychopatie negativně koreluje s příjemností, svědomitostí a emoční stabilitou. Současně zmíněné aspekty souvisí s omezeným soucitem, omezenou spořádaností a sklonem k volatilitě, tedy nestálostí.

1.3.1. Klinická psychopatie

Plouffe et al. (2020) uvádí, že většina dosavadní literatury se zabývala psychopatií, která se objevuje v klinických populacích, jako jsou pachatelé trestných činů, vězni a psychiatrickí pacienti. Diagnostický a statistický manuál duševních poruch (DSM-II) z roku 1968 popisuje jedince s vysokým stupněm psychopatie jako nesocializované, sobecké, impulzivní a neschopné poučit se ze zkušeností. Zlatým standardem pro měření psychopatie u klinické populace je Hareův (1991) Psychopathy Checklist – Revised (PCL-R). PCL-R byl navržen k posouzení afektivních deficitů a antisociálních tendencí psychopata. PCL-R rozděluje psychopatii do dvou dimenzí známých jako primární a sekundární psychopatie. Primární psychopatie odráží dědičné afektivní deficity psychopata, včetně nedostatku lítosti, vysoké manipulativnosti a vysoké bezcitnosti. Primární psychopatie je spojena s machiavelismem a narcismem a také s nízkou empatií. Sekundární psychopatie odráží afektivní poruchu získanou vlivem prostředí a je spojena s větší mírou antisociálního životního stylu, jako je kriminalita a zneužívání návykových látek. Nověji byl navržen třífaktorový model psychopatie, podle kterého jsou jedinci s psychopatickými sklony popisováni jako afektivně nedostateční, impulzivní a klamaví v interpersonálním kontextu.

1.4 Vzájemné překrývání a diferenciací konstruktů

V mezilidských vztazích jsou lidé s vysokou mírou machiavelismu stejně jako jedinci s vysokou mírou psychopatie typičtí citovou odtažitostí, oproti tomu narcismus je v přímé úměře spojován s extravertí. Machiavelističtí lidé jsou tak jako narcističtí jedinci v mezilidských vztazích vnímáni spíše jako obtěžující než ohrožující (Plouffe et al., 2020).

Autorka dodává, že ačkoliv se psychopatie může jevit jako úzce související s machiavelismem, tak právě impulzivnost je klíčovým rozdílem mezi zmíněnými konstrukty. Psychopatická impulzivnost se projevuje v podobě neplánovaného

porušování společenských norem, kdy jedinci s vysokou mírou psychopatie vykazují sklony k lhaní a podvádění. Navíc z toho mají větší potěšení ve srovnání s vysoce machiavelistickými nebo vysoce narcistickými lidmi. Jones a Paulhaus (2011) poukázali též na rozdíl v impulzivité, kde psychopatie je spojována s dysfunkční impulzivitou, narcismus oproti tomu s funkční impulzivitou a machiavelismus se nevyznačuje ani jedním, ani druhým typem impulzivity, což je v souladu s jejich dlouhodobou časovou orientací.

Paulhaus a Williams (2010) v rámci pojetí temné triády v kontextu mezilidských vztahů uvádí, že ačkoliv se všechny tři vykořisťovatelské konstrukty promítají do stejného kvadrantu intersociálního kruhu (dvoufaktorový strukturální model pro konceptualizaci, organizaci a hodnocení mezilidského chování, vlastností a motivů) význačného dominancí a hostilitou (vysoké vedení a nízké přijímání), tak se jejich zjevné chování odlišuje. Autoři více rozvádí toto téma formou dvou moderátorů. Prvním moderátorem je časová orientace, kdy charakteristická dlouhodobá strategická podstata machiavelismu stojí v přímém kontrastu s krátkodobou taktikou typickou pro psychopatii a narcismus. Druhý koncepční moderátor poukazuje na individuální rozdíly v potřebě identity. Jedinci s vysokou mírou psychopatie či machiavelismu vykazují zaměřenost na konkrétní cíle jako na příklad sex či peníze, kdežto jedinci vykazující silnou míru narcismu se vyznačují sledováním cílů na abstraktní úrovni a potřebou vybudování grandiózního sebeobrazu, tedy posílení vlastní identity. Posílení identity je zahrnujícím motivem narcistů, naproti tomu machiavelisté a psychopati si mohou být vědomi svých rysů a chování, ale nemají potřebu formulovat je jako identitu.

Rauthmann (2012) poukázal na práci Jonese a Paulhause z roku 2010 v rámci vztažení temné triády k interpersonálnímu kruhu. Soulad s jeho výzkumem dokazuje, že lidé vnímají psychopatii a machiavelismus obdobně, vedle toho pak méně příznivě než narcismus. Podobně jako psychopatie i machiavelismus je spjat s nedostatkem spravedlivosti, férovosti, poctivosti (Mauris et al., 2017). Rauthmann (2012) i Plouffe et al. (2020) podotýkají, že i na subklinické úrovni je psychopatie vnímána jako nejvíce zlomyslná a nejméně žádoucí z temné triády. K tomuto názoru se též přikláním.

V návaznosti na svoji práci z roku 2010 představují Jones a Paulhaus (2011) názor, že jednotlivé složky temné triády mají jedinečné osobnostní styly, které

upřednostňují různé životní výsledky. Současně Koehn et al. (2019) upozorňuje na fakt, že ačkoliv jsou jednotlivé složky temné triády vázány společně jako konstelace, tak mají své vlastní jedinečné rysy. Každý člen triády má tedy jedinečný styl sociální angažovanosti, který se může v některých situacích ukázat jako adaptivní, ale v jiných jako maladaptivní. (Jones & Paulhaus, 2011). Rovněž Koehn et al. (2019) dospěla k závěru, že jakkoliv jsou temné složky osobnosti společensky nežádoucí, mohou se kupříkladu z evolučního hlediska projevit jako adaptivní. Furnham a kolegové (2013) se s danými výroky též ztotožňují.

Garcia a MacDonalld (2017) ve své práci předkládají, že přes důkazy naznačující koncepční rozdíly mezi třemi temnými rysy, se rysy vzájemně ovlivňují. Skupina jedinců vykazujících vysoké, střední nebo nízké machiavelistické tendence, vykazuje rovněž vysoké, střední nebo nízké narcistické a psychopatické chování. Z toho vyplývá, že i nadále by měla být zkoumána jedinečnost každého z těchto rysů.

Všechny zlovolné rysy mají společné temné jádro vzájemné závislosti, ale jejich složky související s chováním, postoji a přesvědčením určují danou jedinečnost. Ona kovariance je zapříčiněná manipulativními a bezcitnými prvky temné triády (Jones & Figueredo, 2013). Jakobwitz a Egan (2006) shledávají, že může být neúčinné příliš rozlišovat jednotlivé elementy temné triády vzhledem k jejich vzájemnému překrývání a těsnosti.

1.5 Diferenciace mezi muži a ženami

Podle Budanové et al. (2021) jsou rozdíly mezi muži a ženami signifikantní pouze v případě machiavelismu. Kowalski et al. (2019) a Muris et al. (2017) uvádí, že muži vykazují významně vyšší míru machiavelismu i psychopatie. Paulhaus a Williams (2002), Jonason a Webster (2010), Roeser et al. (2016) i Vedel a Thomsen (2017) ovšem dospěli k závěru, že muži skórují výše i v oblasti narcismu. Ekren a Göncü-Köse (2020) shledali rozdíly mezi muži a ženami pouze ve škále psychopatie, kdy muži skórovali signifikantně výše.

Lze tedy konstatovat, že názory vědců se v oblasti diference temné triády mezi muži a ženami zásadně odlišují.

Z pohledu vývojové adaptace by muži měli dosahovat většího prospěchu ze společenského vykořisťování, a proto lze očekávat vyšší skóre v osobnostních rysech, které právě toto chování odrážejí (Buss & Duntley, 2008).

Sohledem na osobnostní charakteristiky je často uváděno, že ženy oproti mužům výrazně více vykazují úzkostnost, zranitelnost, vřelost, společenskost, pozitivní emoce, estetičnost, city, činy a hodnoty, přímocharost, altruismus a dodržování pravidel (Kowalski et al., 2019).

2 Měření temné triády

Paulhaus a Williams (2002) na základě svého výzkumu uvádí, že rozložení v běžné populaci není rovnoměrné. Dokonce i v neforenzní, nepatologické části populace, která dosahuje vysokých výsledků, jsou rozdíly dostatečně signifikantní, aby si různé skupiny zasloužily samostatně specifické měření.

Stejně jako u většiny výzkumů v oblasti psychologie osobnosti je měření jednotlivců i v oblasti temných rysů prováděno často pomocí sebeposuzovacích stupnic (Kajonius et al., 2016). Plouffe et al. (2020) uvádí, že k hodnocení úrovně temné triády v obecné populaci jsou běžně používány dva sebehodnotící dotazníky, kterými jsou Dirty Dozen (DD; Jonason & Webster, 2010) a Short Dark Triad (SD3; Jones & Paulhus, 2014). Obě stupnice hodnotí všechny tři klíčové složky temné triády stručně a efektivně (Lee et al., 2013).

Autoři dospěli k závěru, že dotazník SD3 adekvátně zachycuje nuance jednotlivých konstruktů, zatímco dotazník DD zachycuje pouze omezené elementy. Souhrnně lze konstatovat, že empirická literatura neupřednostňuje použití DD, který je však jediným konkurentem pro měření temné triády (Lee et al., 2013). Ačkoliv má DD velmi vysoký koeficient reliability, jeho vysoká spolehlivost může být způsobena nadbytečností položek. Kromě toho konvergenční validita DD je ve srovnání s validitou SD3 slabší, zejména pokud jsou obě škály korelovány s delšími zavedenými měřítky temné triády. Konkrétně DD odráží menší část rozptylu zavedených měřítek Dark Triad než SD3. (Plouffe et al., 2020).

2.1 The Dirty Dozen – DD

Na základě exponenciálního nárůstu zájmu o temné stránky lidské povahy autoři Jonason a Webster (2010) vyvinuli stručný, 12položkový nástroj k měření temné triády, a tím přispěli k lepšímu porozumění temné stránky osobnosti. Důvodem byla též absence nástroje, který by efektivně a spolehlivě měřil temnou triádu. Tyto tři složky byly dosud měřeny pomocí samostatných dlouhých nástrojů měřících každý aspekt zvlášť. V psychologickém výzkumu je ovšem nezbytné užívat krátké a validní nástroje (Kajonius et al., 2016). Dosavadní užívání nesjednocených škál (Narcissistic Personality Inventory, Self-Report Psychopathy Scale-III a Mach IV) obsahujících přes 90 položek bylo značně komplikující, limitující, časově náročné a umožňovalo výskyt více chyb (Jonason & Webster, 2010).

Ve čtyřech studiích zkoumali Jonason a Webster strukturální reliabilitu, konvergentní a diskriminační validitu, a test-retestovou spolehlivost tohoto nástroje. Škála si po snížení počtu položek z 91 na 12 zachovala svoji flexibilitu a současně si zlepšila účinnost (Jonason & Webster, 2010).

Dle Kajonius et al. (2016) lze za přednosti DD považovat, že obsahuje vysokou face validitu, je krátký, intuitivní a dokonce zábavný. Jedním z nedostatků je dle autorů velká rozlišnost náročnosti položek. Chybné měření Dirty Dozen spočívá zjevně ve skutečnosti, že nástroj měří dva konstrukty, narcismus a antisociální rys, tedy dochází k překrytí psychopatie s machiavelismem. Též Miller et al. (2012) upozorňuje na nespolehlivost DD při měření psychopatie.

2.2 The Short Dark Triad – SD3

Stejně jako u nástroje Dirty Dozen byla pro vytvoření škály SD3 primární motivací vytvoření ucelené škály, která by měla adekvátní délku a s ohledem na kritiku DD též splňovala metodologická kritéria validity a reliability. Jones a Paulhaus (2014) sestavili dotazník měřící všechny tři složky temné triády, který respektoval dělení položek do třech subškál a opíral se o teoretické základy z dosavadních studií. Následnou analýzou potvrdili jejich vhodnost a rozdělení do očekávaných tří faktorů. Dále skrze čtyři studie a opakované analýzy došli k výslednému devíti složkovému formátu pro každý z temných rysů osobnosti. Finální škála SD3 obsahuje tedy 27 položek a dosahuje optimálního kompromisu mezi stručností nástroje a dostatečnou reliabilitou a validitou.

3 Etika pomáhajících profesí

Etiku obecně lze definovat jako filozofickou vědu zabývající se „správným“ způsobem života, jež má za cíl nalézt společné a obecné základy, na kterých morálka, jakožto předmět etiky, staví a hodnotí lidské chování (Jankovský, 2018). Z etymologického hlediska poukázal Anzenbacher (1994) na původní zasazení termínů dotýkajících se etiky v sociálním kontextu, které až postupem času nabraly nynější druhou sféru významu – subjektivně individuální aspekt osobního mravního smýšlení. Pojem „etika“ má nyní mnoho pojetí. Obvykle se vztahuje k souboru zásad, které se týkají určitých aspiračních morálních hodnot a principů, které mají působit jako vodítko pro etické chování (Walsh, 2015).

Dle Jankovského (2018) i Hartla a Hartlové (2000) pomáhající profese představují relativně široký komplex různorodých zaměření, která mají bezprostřední vztah k práci s lidmi a pomáhání druhým lidem. Kopřiva (1997) vyzdvihuje právě lidský vztah mezi pracovníkem a klientem, jenž je důležitým prvkem odlišujícím pomáhající profese od profesí jiných. Jankovský (2018) dále předkládá, že k esenciálním náležitostem pomáhajících profesí patří vedle ochoty ke službě druhým a vzdělání taktéž jisté osobnostní kvality a nejednou i ochota přinášet oběti. Rovněž Halík (1993) ve své knize uvádí, že jistá povolání vyžadují též charakterové předpoklady, jako je mravní čistota, ryzost charakteru či vědomá odpovědnost vůči vyššímu mravnímu řádu. Současně Kopřiva (1997) prezentuje rozšířený názor, že právě osobnost představuje primární nástroj pracovníka. Vedle osobnosti pak hraje klíčovou roli angažovanost. Obdobně i Šrajter (2017) vyzdvihuje člověka samotného při výkonu pomáhající profese, jak toho, komu je pomáháno, i toho, kdo pomoc poskytuje. Se všemi těmito názory nelze dle mého jinak než souhlasit.

Společným prvkem podstatným pro zdárné vykonávání těchto oborů je nutnost respektovat etické zásady, které jsou mnohdy definovány v etických kodexech (Jankovský, 2018). Etický kodex tak představuje aplikaci etických zásad a hodnot, které jsou předepsány v konkrétních, vymahatelných normách jednání (Walsh, 2015). Kopřiva (1997) ovšem zdůrazňuje, že některé požadavky etických kodexů mohou být za hranou dosažitelnosti, stát v opozici lidské přirozenosti, a proto je důležité mít též na paměti zvědomování svých nedokonalostí, jejich akceptování,

reflektování ku příkladu supervizí a aspirovat k vlastnímu vývoji. Dle Šimka (2020) se spor mezi hodnotami a zásadami nejlépe řeší právě rozhovorem, který může objasnit určité úhly pohledu a jejich význam, či subjektivní důležitost daných hodnot. Takový rozhovor právě může zahrnout etické poradenství.

Mezi pomáhající profese patří dle Hartla a Hartlové (2000) a Kopřivy (1997) sociální pracovníci, pedagogové, psychologové, lékaři, zdravotní sestry, fyzioterapeuti a další.

3.1 Psychologie

Vykonávání psychologické činnosti, ať už jako vědecké disciplíny nebo služby veřejnosti, je postaveno na dvou hlavních základech. První se skládá ze souboru znalostí a dovedností, které mají být získány na základě bádání a praxe psychologie. Druhý zahrnuje etiku rozvíjení znalostí a dovedností a etiku činnosti při jejich uplatňování (Lindsay, 2009).

Vzhledem ke specifičnosti daného odvětví je oblast psychologie z etického hlediska popsána Etickým kodexem psychologické profese z roku 2017, který představila komise Českomoravské psychologické společnosti a vztahuje se ke všem příslušníkům daného odvětví, studentů psychologie nevyjímaje. Tím stanovuje takzvaný profesní standard. Lindsay (2009) poukázal mimo jiné na rozlišování mezi uplatňováním etiky v přímém kontaktu s klienty a oproti tomu v odvětví výzkumu či vzdělávání. Přesto je důležité mít na paměti, že v obou případech je etické chování očekáváno a systémy, které jej zajišťují, by tak měly konat v celé své šíři.

Etická komise Českomoravské psychologické společnosti (2017):

V předkládaném Etickém kodexu vymezuje psychologovu profesionalitu, jeho způsobilosti, profesionální vztah a proces spolupráce. Činí tak proto, aby psycholog eticky správně a při vědomí toho, jaké hodnotové hledisko zastává a volí, naplňoval určení psychologie, kterým je popisovat, objasňovat, předvídat a ovlivňovat lidské prožívání, myšlení a jednání (s. 2).

Psychologové, jakožto představitelé pomáhající profese, by měli být prosociální osobnostní orientace. V období dospívání a v mladé dospělosti dochází k projevování jednotlivých osobnostních rysů v maximální míře. Proto je podstatné posoudit, jak probíhá formování nejen odborných, ale i osobnostních kvalit studentů

psychologie, u kterých je důležité, aby k osobnostním vlastnostem patřil též soucit, tolerance, citová vnímavost a altruismus (Budanova et al., 2021).

Budanova et al. (2021) dále upozorňuje na zvyšující se počet kvalifikovaných psychologů bez zohlednění profesně důležitých vlastností při přijímacích řízeních na univerzitách. Je tedy možné, že mezi absolventy se najdou jedinci, jejichž osobnostní kvality se liší od těch žádoucích. Není tak výjimkou, že pracovníci v tomto odvětví se vykazují rysy temné triády. Daný jev je vysvětlován tím, že i jedinec, který se rozhodne pomáhat ostatním, může mít touhu zneužít moc nad klienty, kterou získal ve své profesi.

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 Výzkumný problém a cíl práce

Z teoretického ukotvení temné triády a výkonu psychologické profese, jakožto představitele pomáhajících profesí, je více než patrný nesoulad mezi etickými předpoklady očekávanými již mezi studenty a možným vysokým zastoupením jednotlivých složek temné triády. Autoři se shodují, že právě prosociální osobnost pracovníka hraje klíčovou roli při úspěšném vykonávání tohoto oboru a stojí tak v rozporu s protispolečenskou povahou typických projevů rysů temné triády.

Cílem výzkumu bude zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády. Výzkum jako takový bude porovnávat studenty jednooborové psychologie oproti studentům jiných studijních programů.

Na základě poznatků z teoretické části této práce byly následující hypotézy:

- H1: Studenti psychologie vykazují nižší hodnoty ve všech dimenzích temné triády, než jsou stanovené normy.
- H2: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále narcismu.
- H3: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále machiavelismu.
- H4: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále psychopatie.
- H5: Mezi studenty různých fakult jsou rozdíly ve škálách temné triády.

5 Výzkumný design

Výzkum praktické části bakalářské práce je založen na kvantitativní strategii ve formě komparační studie realizované pomocí dotazníkového šetření s využitím psychologického testu. Dle Ferjenčíka (2000) lze dotazník považovat za standardizovaný rozhovor v písemné podobě, který umožňuje zadávat stejné otázky velkému počtu lidí simultánně. Psychologický test je nástroj měřící vybranou proměnou, který splňuje určitá kritéria jako je standardnost, objektivita, reliabilita a validita.

5.1 Struktura dotazníkového šetření

Úvodní část dotazníku obsahuje oslovení studentů, seznámení s cílem bakalářské práce, etikou práce a orientační časovou náročností dotazníku.

Druhá část dotazníku je věnovaná deskriptorům umožňující následnou statistickou činnost a komparaci. Mezi deskriptory jsou zařazeny následující kategorie:

1. biologické pohlaví,
2. věk dle rozmezí stanoveného normami ve škále Krátká temná triáda,
3. příslušnost k Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích (JU),
4. příslušnost k fakultě a
5. příslušnost k psychologickému programu.

Kritéria pro zahrnutí odpovědí respondentů do výzkumu jsou:

- příslušnost k JU,
- příslušnost k Pedagogické fakultě JU v případě příslušnosti k psychologickému studijnímu programu.

Studenti psychologie musí být studenty jednooborové psychologie, kterou lze absolvovat v rámci Jihočeské univerzity pouze na Pedagogické fakultě. Odpovědi respondentů neodpovídající výše stanoveným kritériím jsou z výzkumu vyloučeny.

Třetí část představuje samotná psychologická škála Krátká temná triáda, popsána v kapitole 5.2.1 této práce. Dotazník bude zakončen poděkováním a nabídkou poskytnutí celkových výsledků a jejich statistického zpracování po dokončení práce.

5.2 Testové metody

Jednotlivé rysy temné triády byly před vytvořením ucelené škály tradičně měřeny samostatně. Po rozmachu tohoto tématu za poslední dvě desetiletí jsou nyní ve světě užívány dva nástroje: The Dirty Dozen (Jonason & Webster, 2010) a Short Dark Triad (SD3, Jones & Paulhaus, 2014).

V našich podmínkách donedávna takový nástroj chyběl, nicméně momentálně je k dispozici česká verze škály Short Dark Triad, která byla normalizována a validována pro českou populaci. Současně je tato škála v zahraničí nejpoužívanější metodou pro dané účely. Tudíž v rámci mého výzkumu budu pracovat se škálou Krátká temná triáda právě kvůli jejímu převodu na českou populaci a mimo to i kvůli jejím kladným hodnocením při porovnání metod měřících temnou triádu, jak říká Barcaj et al. (2018) a bylo již zmíněno v teoretické části této práce, kapitole 2.

5.2.1. Škála Krátká temná triáda (Short Dark Triad, SD3)

Nástroj autorské dvojice D. N. Jonese a D. L. Paulhause z roku 2014 vychází z konceptu temné triády a je určený k zachycení třech dimenzí osobnosti: neklinického narcismu, machiavelismu a neklinické psychopatie. Škála Short Dark Triad byla do českého prostředí převedena kolektivem Barcaj et al. (2018) v nakladatelství Propsyco.

Originální škálu tvoří 27 položek. Každý rys temné triády je určen 9 položkami hodnocenými na Likertově škále od 1 (zcela nesouhlasím) po 5 (zcela souhlasím). Hayes (2011) vysvětluje Likertovu škálu jako nejdůvěryhodnější techniku zachycování obsahů postojů a jejich orientační síly. Autoři české verze se souhlasem původních autorů škálu přeložili a upravili za účelem maximalizace srozumitelnosti nástroje v českém jazyce. Po pilotní studii (N=150) byly 2 položky vyřazeny z důvodu jejich negativního vlivu na vnitřní konzistenci jednotlivých škál. Česká verze se nyní skládá z celkem 25 položek z nichž 4 jsou reverzní. Narcismus a machiavelismus je každý měřen 8 položkami a psychopatie je měřena 9 položkami. Normativní výzkumný soubor (N=454) potvrdil validitu a reliabilitu nástroje a současně po vyhodnocení demografických proměnných stanovil normy (Barcaj et al., 2018).

Z důvodu nutnosti respektovat autorská práva nakladatelství Propsyco nelze škálu Krátká temná triáda zveřejnit v jejím plném znění. Z tohoto důvodu níže uvádím 6 reprezentativních položek:

- Rád/a se seznamuji se známými osobnostmi.
- Rád/a zpochybňuji autority.
- Jsou věci, které je dobré před ostatními tajit, protože je nepotřebují vědět.
- Baví mě sex s lidmi, které sotva znám.
- Jsem průměrný člověk.
- Snažím se vyvarovat přímým konfliktům s ostatními, protože nikdy nevím, kdy je v budoucnu budu potřebovat.

K vyhodnocení škály je zapotřebí sečíst hodnoty položek pro daný rys (Barcaj et al., 2018). Položky označené písmenem R jsou reverzní a jejich bodování se otáčí, tedy 1 se hodnotí jako 5, 2 jako 4 a obráceně. Položky jsou rozděleny následovně:

- Narcismus: 1, 5, 10, 13, 16R, 18, 21R, 23R
- Machiavelismus: 2, 6, 9, 12, 15, 19, 22, 25
- Psychopatie: 3, 4, 7R, 8, 11, 14, 17, 20, 24

5.3 Etické hledisko práce a ochrana soukromí

Etická stránka výzkumu byla zabezpečena prvotně anonymizací dotazníků, čili zajištěním neidentifikovatelnosti respondenta na základě jeho odpovědí. Účast participantů byla dobrovolná a k zachování etického přístupu byla též dodržena nutnost informovat participanty o výzkumném cíli práce.

Nedílnou součástí etického hlediska výzkumu bylo taktéž dodržení manuálu pro užití škály Krátká temná triáda. Byla užitá doporučená instrukce k administraci dotazníku a zůstalo zachováno přesné znění a pořadí otázek. Vyhodnocení proběhlo v souladu se stanovenými postupy uvedenými v kapitole 5.2.1 této práce.

6 Sběr dat a výzkumný soubor

Výzkumný soubor pro tuto práci se skládá ze studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (JU) napříč jednotlivými fakultami. Na základě deskriptorů budou relevantní odpovědi rozřazeny do podskupin dle pohlaví a věku, příslušnosti ke studijnímu programu psychologie, příslušnosti k fakultě.

Sběr dat proběhl na podzim 2022 online formou s využitím Formuláře Google (<https://docs.google.com/forms/>), který slouží k vytváření online průzkumů. S ohledem na kvantitativní pojetí výzkumu, které je typické vyšším počtem respondentů, byla kontaktována studijní oddělení jednotlivých fakult JU s žádostí o sdílení dotazníku s názvem Temná triáda, který je jako Příloha 2 součástí této práce, mezi své studenty. Jedná se o metodu nenáhodného příležitostného výběru, který bývá označován za samovýběr.

6.1 Popis výzkumného vzorku

Sběr dat se uskutečnil od 17. 10. 2022 do 6. 3. 2023. Spolupráce se studijním oddělením se podařila navázat na ekonomické fakultě, pedagogické fakultě, fakultě rybářství a ochrany vod, fakultě zemědělské a technologické a zdravotně sociální fakultě. Pouze filozofická a teologická fakulta odmítly žádosti vyhovět a byl tak zvolen alternativní způsob oslovení respondentů formou příspěvku ve Facebookové skupině a přeposláním dotazníku kolegy z daných fakult mezi své spolužáky.

Celkový počet vyplněných dotazníků byl 1483. Nicméně 7 respondentů nesplnilo kritérium být studentem Jihočeské univerzity a jejich odpovědi tak nemohly být zařazeny do výzkumu. Současně celkem 55 respondentů uvedlo, že jsou studenty psychologie, ačkoliv jejich fakulta studium jednooborové psychologie nezajišťuje. Tyto odpovědi byly taktéž z výzkumu vyřazeny. Ve věkové kategorii 51+ let je zastoupení pouze 5 respondentů, jejich odpovědi byly z důvodu nízkého zastoupení této kategorie rovněž vyřazeny. Na základě nízkého zastoupení studentů z filozofické fakulty, teologické fakulty a fakulty rybářství a ochrany vod byla ze stejného důvodu vyřazena data od 74 respondentů. Výsledný soubor pokrývá 91,49 % přihlášených účastníků výzkumu. V praktické části je pracováno s výzkumným vzorkem 1342 participantů.

Výzkumný soubor se skládá z 1068 žen (79,58 %) a 274 mužů (20,42 %). Současně 93,07 % (1249) respondentů z celkového počtu 1342 participantů je

ve věku 18–30 let, 6,93 % (93) ve věku 31–50 let. Zastoupení mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích znázorňuje tabulka 1.

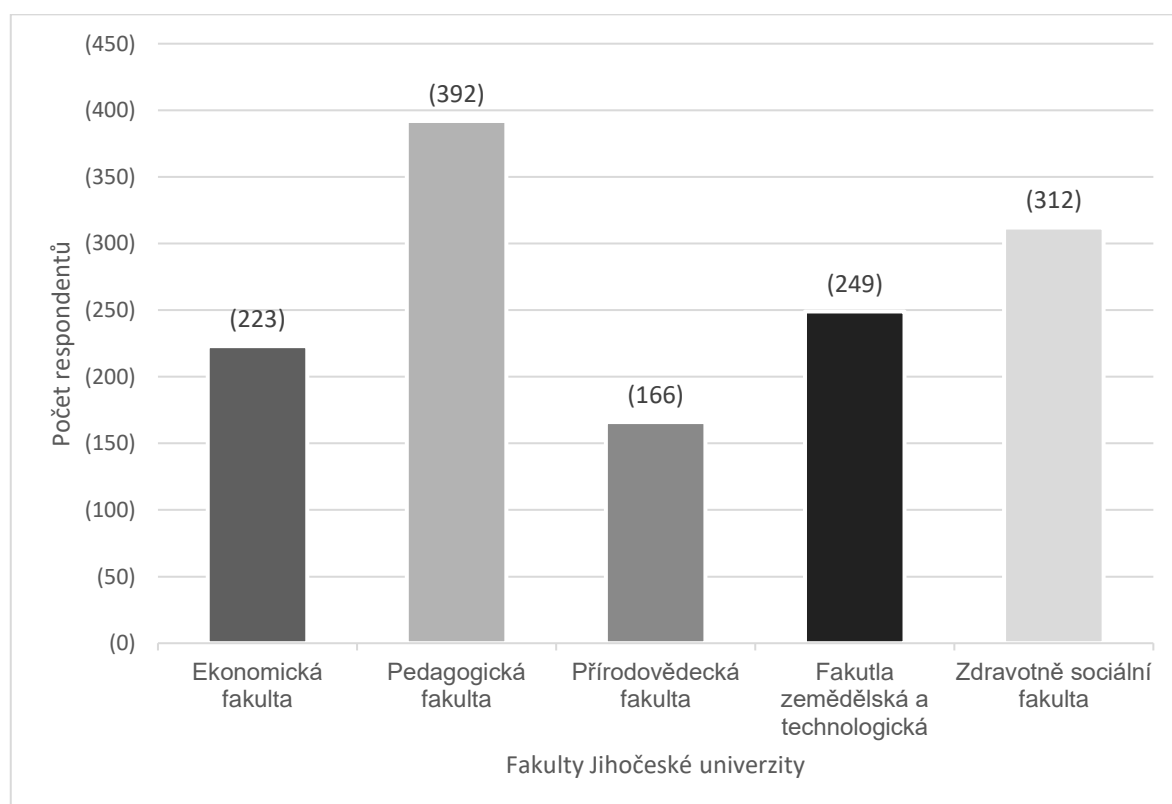
Tabulka 1: Zastoupení mužů a žen dle věku ve výzkumném vzorku

| Kategorie | Absolutní četnost | Relativní četnost |
|------------|-------------------|-------------------|
| Muž 18–30 | 261 | 19 |
| Muž 31–50 | 13 | 0 |
| Žena 18–30 | 988 | 74 |
| Žena 31–50 | 80 | 6 |
| Celkem | 1342 | 100 |

Nejpočetnější skupinou jsou ženy ve věku 18–30 let, které výrazně převyšují zastoupení ostatních kategorií.

Výzkumný vzorek zahrnuje 5 fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích tedy ekonomickou fakultu, pedagogickou fakultu, přírodovědeckou fakultu, fakultu zemědělskou a technologickou a zdravotně sociální fakultu. Jejich zastoupení ve výzkumném vzorku znázorňuje obrázek 1.

Obrázek 1: Graf rozložení respondentů dle příslušnosti k fakultě



Největší podíl na výzkumném vzorku má pedagogická fakulta (29,21 %) a zdravotně sociální fakulta (23,25 %). Relativně velkou část vzorku dále tvoří

respondenti z fakulty zemědělské a technologické (18,55 %) a ekonomické fakulty (16,62 %). Nejmenší podíl na výzkumném vzorku zaujímá přírodovědecká fakulta (12,37 %). V případě pedagogické fakulty jsou zde započítáni i studenti psychologie, kteří jinak ve výzkumné části představují samostatnou skupinu s celkovým počtem 93 respondentů.

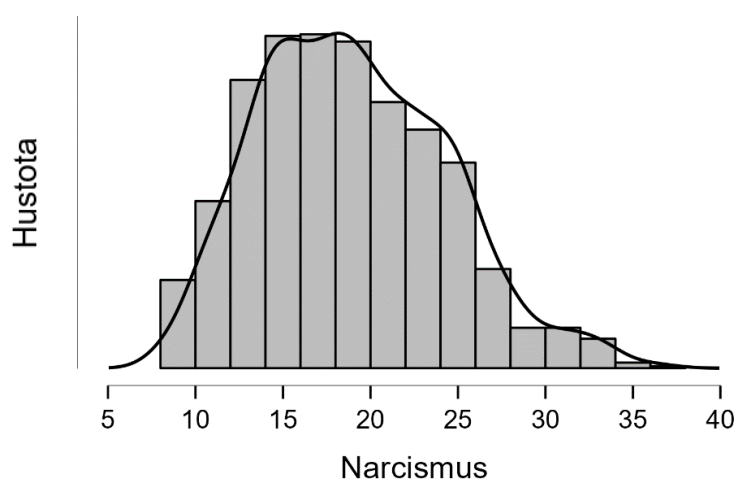
7 Výsledky

K úpravě datové matice byl využit program Microsoft Excel verze 2302. Testování hypotéz a dílčí statistické metody byly provedeny pomocí analytického softwaru Jasp 0.17.1.

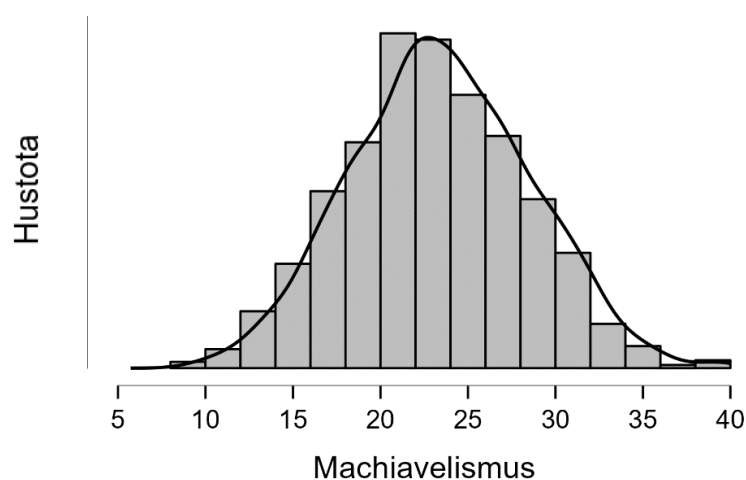
7.1 Deskriptivní výsledky

V rámci představování výsledků je nejprve prezentováno rozložení dat na jednotlivých škálách temné triády. Pro každou škálu byl vytvořen graf znázorňující hustotu odpovědí dle výsledného skóru. Rozložení dat ve škále narcismu znázorňuje obrázek 2. Obrázek 3 předkládá rozložení dat ve škále machiavelismu a škálu psychopatie a její rozložení dat znázorňuje obrázek 4.

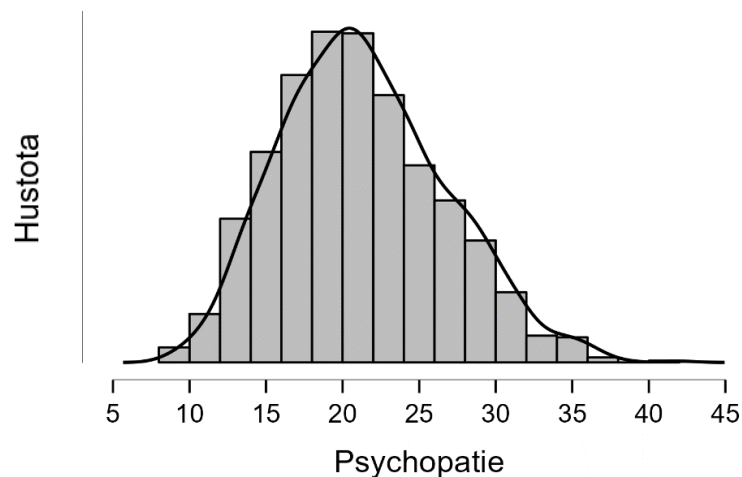
Obrázek 2: Rozložení dat ve škále narcismu



Obrázek 3: Rozložení dat ve škále machiavelismu



Obrázek 4: Rozložení dat ve škále psychopatie



Dle křivek vyznačených v oblastech grafu pro každou škálu lze usuzovat, že rozložení dat výzkumného vzorku se blíží normálnímu rozložení. Průměrná hodnota ve škále narcismu vychází 19,1. Ve škále machiavelismu respondenti v průměru dosahují skóru 23,48. A průměrný skór psychopatie je 21,44 bodů.

Další část této kapitoly se věnuje deskriptivnímu popisu dat. Cílem této části je srovnat výsledky s normami uvedenými v manuálu škály SD3 pro jednotlivé kategorie. Tyto normy jsou mimo jiné v plném znění jako Příloha 3 součástí této práce. Pro větší přehlednost jsou výsledky rozloženy do tabulek dle jednotlivých škál. Tabulka 2 předkládá výsledky ve škále narcismu. Výsledky škály machiavelismu zobrazuje tabulka 3. Dosažené hodnoty škály psychopatie zachycuje tabulka 4.

Tabulka 2: Výsledky škály narcismu dle kategorií

| Kategorie | N | Medián | Průměr | Norma | Směrodatná odchylka | Minimum | Maximum |
|------------|-----|--------|--------|-------|---------------------|---------|---------|
| Muž 18–30 | 261 | 20 | 20,632 | 23 | 5,437 | 8 | 35 |
| Muž 31–50 | 13 | 24 | 20,538 | 20 | 5,811 | 12 | 27 |
| Žena 18–30 | 988 | 18 | 18,667 | 22 | 5,299 | 8 | 37 |
| Žena 31–50 | 80 | 19 | 18,913 | 20 | 5,266 | 9 | 31 |

Ve škále narcismu se u mužů i žen ve věku 18–30 let a u žen v rozmezí 31 až 50 let projeví rozdíly mezi průměrnými výsledky a normami. Respondenti těchto kategorií vykazují nižší výsledky, než jsou stanovené normy. Takový výsledek může značit podhodnocení vlastních výpovědí. To znamená, že respondenti možná neodpovídali objektivně a své postoje zlepšovali. Kategorie mužů ve věku 31–50 let

odpovídá normě. Současně je patrné, že muži dosahují vyšších hodnot narcismu než ženy.

Tabulka 3: *Výsledky škály machiavelismu dle kategorií*

| Kategorie | N | Medián | Průměr | Norma | Směrodatná odchylka | Minimum | Maximum |
|------------|-----|--------|--------|-------|---------------------|---------|---------|
| Muž 18–30 | 261 | 26 | 25,701 | 26 | 5,096 | 12 | 39 |
| Muž 31–50 | 13 | 22 | 21,846 | 24 | 4,337 | 13 | 31 |
| Žena 18–30 | 988 | 23 | 23,098 | 22 | 4,963 | 9 | 40 |
| Žena 31–50 | 80 | 21 | 21,125 | 21 | 5,105 | 10 | 32 |

Ve škále machiavelismu muži ve věku 18–30 let a muži i ženy v rozmezí 31–50 let odpovídají stanovené normě. Ženy ve věku 18–30 let v případě machiavelismu vykazují hodnoty mírně zvýšené. Mimo to je zjevné, že muži vykazují vyšší skóre machiavelismu než ženy.

Tabulka 4: *Výsledky škály psychopatie dle kategorií*

| Kategorie | N | Medián | Průměr | Norma | Směrodatná odchylka | Minimum | Maximum |
|------------|-----|--------|--------|-------|---------------------|---------|---------|
| Muž 18–30 | 261 | 23 | 23,644 | 24 | 4,949 | 12 | 37 |
| Muž 31–50 | 13 | 22 | 21,154 | 20 | 4,723 | 13 | 29 |
| Žena 18–30 | 988 | 20,5 | 20,980 | 20 | 5,369 | 9 | 42 |
| Žena 31–50 | 80 | 19 | 19,950 | 17 | 5,173 | 9 | 32 |

Výsledky škály psychopatie u mužů ve věku 18–30 let odpovídají normě. Ovšem ženy 18–30 let a muži i ženy v rozmezí 31 až 50 let vykazují hodnoty mírně zvýšené, než jsou uváděné normy.

V návaznosti na zjevné rozdíly mezi výsledky mužů a žen jsou tyto kategorie srovnány pomocí Studentova t-testu, který testuje, zda průměrné výsledky žen jsou nižší jak výsledky mužů, a jehož výsledky předkládá tabulka 5.

Tabulka 5: *Komparace mužů a žen na škálách temné triády*

| Škála | t | df | p |
|----------------|-------|------|--------|
| Narcismus | 5,386 | 1340 | <0,001 |
| Psychopatie | 7,336 | 1340 | <0,001 |
| Machiavelismus | 7,548 | 1340 | <0,001 |

Studentův t-test prokázal na základě p-hodnoty na hladině významnosti $\alpha < 0,05$ statisticky signifikantní rozdíl mezi výsledky mužů a žen. Ženy dosahují nižších skóre než muži.

7.2 Testování hypotéz

7.2.1. Studenti psychologie vůči normám

Tato kapitola se věnuje hypotéze 1 této práce:

- H1: Studenti psychologie vykazují nižší hodnoty ve všech dimenzích temné triády, než jsou stanovené normy.

Hypotéza srovnává průměrné výsledky u studentů jednooborové psychologie s normami pro každou škálu temné triády. Z důvodu nízkého zastoupení respondentů s psychologickým zaměřením v kategoriích muži i ženy ve věku 31–50 let jsou vyhodnoceni pouze respondenti ve věku 18–30 let.

Ke zjištění rozdílu mezi studenty psychologie a normami je užit Studentův jedno výběrový T-test s nastavením konstanty dle normy dané kategorie. Je testováno, zda studenti psychologie vykazují průměrně nižší hodnoty, než udává konstanta. K přijetí hypotézy je nutné, aby p-hodnota u všech kategorií byla nižší než hladina významnosti $\alpha = 0,05$.

Obdobně jako u deskriptivních výsledků jsou výsledky rozděleny dle jednotlivých škál. Výsledky škály narcismu u studentů psychologie jsou zobrazeny v tabulce 6. Výsledky respondentů studujících psychologii ve škále machiavelismu znázorňuje tabulka 7. Výsledky této zkoumané skupiny ve škále psychopatie předkládá tabulka 8.

Tabulka 6: *Narcismus u studentů psychologie*

| Škála | Kategorie | Norma | t | df | p | Průměrný rozdíl |
|-----------|------------|-------|--------|----|--------|-----------------|
| Narcismus | Muži 18–30 | 23 | -6,036 | 92 | <0,001 | -3,204 |
| Narcismus | Ženy 18–30 | 22 | -4,152 | 92 | <0,001 | -2,204 |

Studenti psychologie (muži i ženy ve věku 18–30 let) vykazují ve škále narcismu nižší průměrné výsledky, než jsou stanovené normy pro běžnou populaci.

Tabulka 7: Machiavelismus u studentů psychologie

| Škála | Kategorie | Norma | t | df | p | Průměrný rozdíl |
|----------------|------------|-------|--------|----|--------|-----------------|
| Machiavelismus | Muži 18–30 | 26 | -4,950 | 92 | <0,001 | -2,645 |
| Machiavelismus | Ženy 18–30 | 22 | 2,535 | 92 | 0,994 | 1,355 |

Machiavelismus v případě mužů ve věku 18–30 let studujících psychologii opět vykazuje nižší průměrné hodnoty, než je stanová norma. Ovšem v případě žen ve věku 18–30 let vychází mírně zvýšený skór.

Tabulka 8: Psychopatie u studentů psychologie

| Škála | Kategorie | Norma | t | df | p | Mean Difference |
|-------------|------------|-------|--------|----|--------|-----------------|
| Psychopatie | Muži 18–30 | 24 | -4,298 | 92 | <0,001 | -2,366 |
| Psychopatie | Ženy 18–30 | 20 | 2,970 | 92 | 0,998 | 1,634 |

Ve škále psychopatie lze stejně jako v případě machiavelismu shledat, že muži v rozmezí 18–30 let vycházejí pod normou a ženy 18–30 let dosahují skóru mírně zvýšeného, než stanovuje norma.

7.2.2. Studenti psychologie a ostatní studenti

Tato podkapitola se zabývá komparací výsledků studentů psychologie (N=93) a studentů jiných studijních programů (N=1249). Tímto jsou testovány hypotézy 2–4:

- H2: Existuje rozdíl v narcismu mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů.
- H3: Existuje rozdíl v psychopatii mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů.
- H4: Existuje rozdíl v machiavelismu mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů.

V tabulce 9 jsou zaznamenány výsledky jednotlivých škál pro skupiny rozdělené dle jejich příslušnosti ke studijnímu programu psychologie.

Tabulka 9: Výsledky jednotlivých škál dle příslušnosti k studijnímu programu psychologie

| Škála | Příslušnost k psychologii | N | Medián | Průměr |
|-------------|---------------------------|------|--------|--------|
| Narcismus | Ano | 93 | 20 | 19,796 |
| Narcismus | Ne | 1249 | 19 | 19,029 |
| Psychopatie | Ano | 93 | 21 | 21,634 |
| Psychopatie | Ne | 1249 | 21 | 21,424 |

| Škála | Příslušnost k psychologii | N | Medián | Průměr |
|----------------|----------------------------------|----------|---------------|---------------|
| Machiavelismus | Ano | 93 | 23 | 23,355 |
| Machiavelismus | Ne | 1249 | 23 | 23,484 |

Ke komparaci je použit Studentův t-test pro nepárové vzorky, který je nastaven dle výše zmíněných hypotéz na testování rozdílu mezi skupinami. K přijetí hypotézy je nutné, aby p-hodnota byla nižší než hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Výsledky této komparace předkládá tabulka 10.

Tabulka 10: *Komparace výsledků studentů psychologie a studentů jiných studijních programů*

| Škála | t | df | p |
|----------------|----------|-----------|----------|
| Narcismus | 1,326 | 1340 | 0,185 |
| Machiavelismus | -0,234 | 1340 | 0,815 |
| Psychopatie | 0,364 | 1340 | 0,716 |

Z tabulky je patrné, že mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů není na žádné škále temné triády statisticky signifikantní rozdíl s ohledem na hladinu α vyšší než 0,05. Hypotézy 2–4 jsou tímto zamítnuty. Na škálách temné triády není mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů statisticky významný rozdíl.

7.2.3. Srovnání studentů jednotlivých fakult

Poslední část výsledků se zabývá hypotézou 5:

- H5: Mezi studenty různých fakult jsou rozdíly ve škálách temné triády.

Nyní je zjišťován rozdíl mezi výsledky studentů z různých fakult ve škálách temné triády. K zachování proporcnosti jednotlivých skupin byly vyselektovány skupiny s relevantním počtem respondentů. Zastoupení respondentů dle pohlaví, věku a fakulty je jako Příloha 4 součástí této práce.

Ke zjištění rozdílu je v prvním kroku užitá skupina mužů ve věku 18–30 let z ekonomické fakulty, fakulty zemědělské a technologické, pedagogické fakulty, přírodovědecké fakulty, zdravotně sociální fakulty a psychologie. V druhém kroku jsou zjišťovány rozdíly u žen ve věku 18–30 let též z ekonomické fakulty, fakulty zemědělské a technologické, pedagogické fakulty, přírodovědecké fakulty, zdravotně sociální fakulty a psychologie.

Ke zjištění rozdílů mezi fakultami dle skupin je použita metoda ANOVA a v případě výskytu signifikantních rozdílů následný post-hoc test, který je realizován Tukeyho testem.

Metodou ANOVA byly zjištěny statisticky signifikantní rozdíly u obou skupin na základě p-hodnoty nižší jak hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Výsledky této metody jsou jako Příloha 5 součástí této práce. Hypotéza 5 je tímto přijata.

Následně je přistoupeno k testování tohoto rozdílu již zmíněným Tukeyho testem. Prvně jsou prezentovány výsledky pro skupinu mužů ve věku 18–30 let. Výsledky skupiny mužů ve věku 18–30 let ve škále narcismu předkládá tabulka 11. Výsledky ve škále machiavelismu zobrazuje tabulka 12 a výsledky škály psychopatie zachycuje tabulka 13. Pro větší přehlednost je statisticky signifikantní rozdíl mezi skupinami značen hvězdičkou.

Tabulka 11: Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále narcismu

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | p _{Tukey} |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|--------------------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | 1,119 | 0,986 | 1,134 | 0,867 |
| | Pedagogická fakulta | -0,067 | 1,117 | -0,060 | 1,000 |
| | Přírodovědecká fakulta | 3,458 | 1,018 | 3,397 | 0,010* |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,818 | 1,107 | 0,739 | 0,977 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Psychologie | 0,730 | 1,347 | 0,542 | 0,994 |
| | Pedagogická fakulta | -1,186 | 1,146 | -1,035 | 0,906 |
| | Přírodovědecká fakulta | 2,339 | 1,050 | 2,228 | 0,229 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,301 | 1,136 | -0,265 | 1,000 |
| Pedagogická fakulta | Psychologie | -0,389 | 1,371 | -0,284 | 1,000 |
| | Přírodovědecká fakulta | 3,526 | 1,173 | 3,005 | 0,034* |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,885 | 1,251 | 0,707 | 0,981 |
| Přírodovědecká fakulta | Psychologie | 0,798 | 1,468 | 0,544 | 0,994 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -2,640 | 1,164 | -2,268 | 0,211 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | -2,728 | 1,394 | -1,957 | 0,370 |
| | Psychologie | -0,088 | 1,460 | -0,060 | 1,000 |

Ve většině případů není mezi výsledky mužů v rozmezí 18–30 let ve škále narcismu významný rozdíl. Avšak statisticky významný je rozdíl mezi studenty ekonomické fakulty a přírodovědecké fakulty. Studenti ekonomické fakulty vykazují v průměru vyšší hodnoty než studenti z přírodovědecké fakulty. Dále lze zaznamenat

statisticky signifikantní rozdíl mezi studenty pedagogické fakulty a přírodovědecké fakulty, kdy rovněž studenti pedagogické fakulty dosahují průměrně vyšších hodnot než studenti přírodovědecké fakulty.

Tabulka 12: Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále machiavelismu

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | p _{Tukey} |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|--------------------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | -1,291 | 0,932 | -1,385 | 0,736 |
| | Pedagogická fakulta | 1,333 | 1,055 | 1,264 | 0,804 |
| | Přírodovědecká fakulta | 1,204 | 0,962 | 1,252 | 0,811 |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,324 | 1,046 | 0,310 | 1,000 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Psychologie | 1,429 | 1,272 | 1,123 | 0,872 |
| | Pedagogická fakulta | 2,624 | 1,082 | 2,424 | 0,152 |
| | Přírodovědecká fakulta | 2,495 | 0,992 | 2,516 | 0,123 |
| | Zdravotně sociální fakulta | 1,615 | 1,074 | 1,505 | 0,662 |
| Pedagogická fakulta | Psychologie | 2,719 | 1,295 | 2,100 | 0,291 |
| | Přírodovědecká fakulta | -0,129 | 1,108 | -0,117 | 1,000 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -1,009 | 1,182 | -0,854 | 0,957 |
| Přírodovědecká fakulta | Psychologie | 0,095 | 1,386 | 0,069 | 1,000 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,880 | 1,100 | -0,800 | 0,967 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | 0,224 | 1,317 | 0,170 | 1,000 |
| | Psychologie | 1,104 | 1,379 | 0,800 | 0,967 |

Z tabulky je patrné, že ve škále machiavelismu není mezi jednotlivými skupinami mužů ve věku 18–30 let signifikantní rozdíl.

Tabulka 13: Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále psychopatie

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | p _{Tukey} |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|--------------------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | -1,456 | 0,896 | -1,625 | 0,583 |
| | Pedagogická fakulta | 0,190 | 1,015 | 0,188 | 1,000 |
| | Přírodovědecká fakulta | 2,002 | 0,925 | 2,165 | 0,258 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,987 | 1,006 | -0,981 | 0,924 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Psychologie | 0,444 | 1,224 | 0,363 | 0,999 |
| | Pedagogická fakulta | 1,646 | 1,041 | 1,582 | 0,612 |
| | Přírodovědecká fakulta | 3,458 | 0,954 | 3,625 | 0,005* |

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | pTukey |
|----------------------------|----------------------------|-----------------|-------|--------|--------|
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,469 | 1,033 | 0,455 | 0,998 |
| | Psychologie | 1,900 | 1,246 | 1,526 | 0,648 |
| Pedagogická fakulta | Přírodovědecká fakulta | 1,812 | 1,066 | 1,700 | 0,533 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -1,177 | 1,137 | -1,035 | 0,906 |
| | Psychologie | 0,254 | 1,333 | 0,190 | 1,000 |
| Přírodovědecká fakulta | Zdravotně sociální fakulta | -2,989 | 1,058 | -2,826 | 0,057 |
| | Psychologie | -1,558 | 1,267 | -1,230 | 0,822 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | 1,431 | 1,327 | 1,079 | 0,890 |

Ve škále psychopatie lze pozorovat signifikantní rozdíl pouze mezi studenty fakulty zemědělské a technologické a studenty přírodovědecké fakulty. V průměru studenti přírodovědecké fakulty vykazují hodnoty nižší než studenti ze zemědělské a technologické fakulty.

Dále jsou prezentovány výsledky srovnání žen ve věku 18–30 let z různých fakult. Tabulka 14 zobrazuje výsledky srovnání žen ve škále narcismu. Výsledky pro škálu machiavelismu zpřehledňuje tabulka 15. Výsledky pro škálu psychopatie zpřehledňuje tabulka 16.

Tabulka 14: Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále narcismu

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | pTukey |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|---------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | 1,716 | 0,493 | 3,482 | 0,007* |
| | Pedagogická fakulta | 1,127 | 0,473 | 2,383 | 0,163 |
| | Přírodovědecká fakulta | 2,398 | 0,548 | 4,378 | <0,001* |
| | Zdravotně sociální fakulta | 1,420 | 0,469 | 3,030 | 0,030* |
| | Psychologie | 0,518 | 0,660 | 0,786 | 0,970 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Pedagogická fakulta | -0,589 | 0,458 | -1,285 | 0,794 |
| | Přírodovědecká fakulta | 0,683 | 0,535 | 1,275 | 0,799 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,296 | 0,454 | -0,652 | 0,987 |
| | Psychologie | -1,197 | 0,649 | -1,844 | 0,438 |
| Pedagogická fakulta | Přírodovědecká fakulta | 1,272 | 0,517 | 2,459 | 0,137 |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,293 | 0,432 | 0,678 | 0,984 |
| | Psychologie | -0,608 | 0,634 | -0,959 | 0,931 |

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | pTukey |
|----------------------------|----------------------------|-----------------|-------|--------|--------|
| Přírodovědecká fakulta | Zdravotně sociální fakulta | -0,979 | 0,513 | -1,906 | 0,399 |
| | Psychologie | -1,880 | 0,692 | -2,716 | 0,073 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | -0,901 | 0,631 | -1,428 | 0,710 |

Ve škále narcismu žen ve věku 18–30 let lze zaznamenat statisticky signifikantní rozdíly mezi studentkami z ekonomické fakulty a fakulty zemědělské a technologické, studentkami ekonomické fakulty a přírodovědecké fakulty a dále mezi studentkami ekonomické fakulty a zdravotně sociální fakulty. Studentky z ekonomické fakulty dosahují vyšších hodnot než studentky ze zemědělské a technologické fakulty, přírodovědecké fakulty a zdravotně sociální fakulty.

Tabulka 15: Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále machiavelismu

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | pTukey |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|----------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | 0,219 | 0,468 | 0,468 | 0,997 |
| | Pedagogická fakulta | 2,090 | 0,450 | 4,648 | <0,001 * |
| | Přírodovědecká fakulta | 1,472 | 0,521 | 2,827 | 0,054 |
| | Zdravotně sociální fakulta | 1,045 | 0,446 | 2,346 | 0,177 |
| | Psychologie | 1,129 | 0,627 | 1,801 | 0,465 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Pedagogická fakulta | 1,870 | 0,436 | 4,291 | <0,001 * |
| | Přírodovědecká fakulta | 1,253 | 0,509 | 2,461 | 0,137 |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,826 | 0,432 | 1,913 | 0,394 |
| | Psychologie | 0,910 | 0,617 | 1,474 | 0,681 |
| Pedagogická fakulta | Přírodovědecká fakulta | -0,617 | 0,492 | -1,255 | 0,809 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -1,044 | 0,411 | -2,540 | 0,113 |
| | Psychologie | -0,960 | 0,603 | -1,592 | 0,604 |
| Přírodovědecká fakulta | Zdravotně sociální fakulta | -0,427 | 0,488 | -0,875 | 0,952 |
| | Psychologie | -0,343 | 0,658 | -0,521 | 0,995 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | 0,084 | 0,600 | 0,140 | 1,000 |

U skupin žen v rozmezí 18–30 let ve škále machiavelismu vychází statisticky významný rozdíl mezi studentkami ekonomické fakulty a studentkami pedagogické fakulty. Studentky pedagogické fakulty vykazují nižší hodnoty než studentky z ekonomické fakulty. Dále je signifikantní rozdíl mezi studentkami pedagogické fakulty a fakulty zemědělské a technologické. Studentky pedagogické fakulty opět dosahují nižších hodnot než studentky zemědělské a technologické fakulty.

Tabulka 16: Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále psychopatie

| První skupina | Druhá skupina | Průměrný rozdíl | SE | t | p _{tukey} |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------|-------|--------|--------------------|
| Ekonomická fakulta | Fakulta zemědělská a technologická | -0,702 | 0,494 | -1,421 | 0,715 |
| | Pedagogická fakulta | 0,763 | 0,474 | 1,609 | 0,593 |
| | Přírodovědecká fakulta | 0,910 | 0,550 | 1,655 | 0,562 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,179 | 0,470 | -0,380 | 0,999 |
| | Psychologie | -0,092 | 0,662 | -0,139 | 1,000 |
| Fakulta zemědělská a technologická | Pedagogická fakulta | 1,466 | 0,460 | 3,186 | 0,018* |
| | Přírodovědecká fakulta | 1,612 | 0,537 | 3,001 | 0,033* |
| | Zdravotně sociální fakulta | 0,524 | 0,456 | 1,149 | 0,860 |
| | Psychologie | 0,611 | 0,652 | 0,937 | 0,937 |
| Pedagogická fakulta | Přírodovědecká fakulta | 0,147 | 0,519 | 0,283 | 1,000 |
| | Zdravotně sociální fakulta | -0,942 | 0,434 | -2,170 | 0,252 |
| | Psychologie | -0,855 | 0,637 | -1,343 | 0,761 |
| Přírodovědecká fakulta | Zdravotně sociální fakulta | -1,089 | 0,515 | -2,113 | 0,281 |
| | Psychologie | -1,002 | 0,695 | -1,442 | 0,701 |
| Zdravotně sociální fakulta | Psychologie | 0,087 | 0,634 | 0,137 | 1,000 |

Ve škále psychopatie u žen 18–30 let je patrný statisticky významný rozdíl mezi studentkami zemědělské a technologické fakulty a studentkami pedagogické fakulty. Studentky zemědělské a technologické fakulty v průměru dosahují vyšších hodnot než studentky z pedagogické fakulty. Také mezi studenty zemědělské a technologické fakulty a studenty přírodovědecké fakulty je signifikantní rozdíl. Opět studentky zemědělské a technologické fakulty dosahují vyšších hodnot psychopatie než studentky přírodovědecké fakulty.

7.3 Shrnutí výsledků

Na základě výsledků šetření hypotéza 1 nebyla přijata.

- H1: Studenti psychologie vykazují nižší hodnoty ve všech dimenzích temné triády, než jsou stanovené normy.

Studenti psychologie vykazují průměrně nižší hodnoty ve všech škálách temné triády. Studentky psychologie dosahují v případě narcismu taktéž nižších hodnot, ovšem ve škálách machiavelismu a psychopatie vykazují hodnoty mírně zvýšené, proto nelze hypotézu 1 přijmout.

Současné hypotézy 2–4 nebyly přijaty:

- H2: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále narcismu.

Studenti psychologie oproti studentům jiných oborů nevykazují významně odlišný skór ve škále narcismu.

- H3: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále machiavelismu.

Studenti psychologie oproti studentům jiných oborů nevykazují významně odlišný skór ve škále machiavelismu.

- H4: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále psychopatie.

Studenti psychologie oproti studentům jiných oborů nevykazují významně odlišný skór ve škále psychopatie.

Dle výsledků výzkumného šetření hypotéza 5 byla přijata.

- H5: Mezi studenty různých fakult jsou rozdíly ve škálách temné triády.

Mezi studenty z ekonomické, zemědělské a technologické, pedagogické, zdravotně sociální a přírodovědecké fakulty byly shledány signifikantní rozdíly. Rozdíly jsou následující:

- Studenti přírodovědecké fakulty dosahují nižších hodnot ve škále narcismu než studenti ekonomické a pedagogické fakulty.

- Studenti přírodovědecké fakulty vykazují nižší hodnoty ve škále psychopatie než studenti zemědělské a technologické fakulty.
- Studentky ekonomické fakulty nabývají vyšších hodnot ve škále narcismu než studentky zemědělské a technologické, přírodovědecké a zdravotně sociální fakulty.
- Studentky pedagogické fakulty vykazují nižší hodnoty ve škále machiavelismu než studentky ekonomické a zemědělské a technologické fakulty.
- Studentky zemědělské a technologické fakulty dosahují vyšších hodnot ve škále psychopatie než studentky pedagogické a přírodovědecké fakulty.

8 Diskuze

Tato kapitola je věnovaná výsledkům výzkumu kvalifikační práce spolu s jejich komparací, zhodnocením, interpretací a polemizací nad nimi v kontextu teoretické části. V závěru kapitoly jsou zohledněny limity výzkumného šetření, uvedena možná doporučení pro další výzkumy v oblasti temné triády na poli psychologie a přínosy práce.

Pojem temná triáda představuje tři nejtemnější, tzv. zlovolné dimenze osobnosti – narcismus, machiavelismus a psychopatii. Studií orientovaných na temnou triádu je v současné době velmi rozsáhlý počet. Teoretická část práce usiluje o komplexní pojetí temné triády a nastínění jednotlivých aspektů tohoto tématu. V oblasti překrývání a diferenciací mezi rysy temné triády lze nalézat mnoho dalších proměnných, které vědci stále zkoumají, neboť jde o živé téma a nejednotnost dosavadních výsledků výzkumů o to více zdůrazňuje aktuální vědecké dilema.

Pro dosažení cíle práce bylo stanoveno pět hypotéz, kdy jejich přijetím nebo odmítnutím bylo možné zhodnotit, zdali studenti studijního programu psychologie vykazují vyšší míru přívětivosti, emoční stability, empatie s důrazem na morálku a spravedlnost, tak jak uvádí v Etickém kodexu Etická komise Českomoravské psychologické společnosti (2017) i Lindsay (2009), neboli dosahují-li nižšího skóru ve všech škálách temné triády.

Dále v deskriptivní části výsledků výzkumu byly srovnávány průměrné hodnoty jednotlivých škál temné triády dle stanovených kategorií (biologické pohlaví a věk) s jejich normami. Z výsledků vyplývá, že ve většině kategorií všichni studenti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích dosahují ve škále narcismu nižších hodnot, než stanovuje norma škály Krátká temná triáda (viz Příloha 3 této práce). Manuál škály Krátká temná triáda hodnoty pod průměrným skórem vyhodnocuje jako pravděpodobné zkreslení výpovědi. Jednalo by se tak o tendenci respondentů jevit se v lepším světle se sklony k odpovídání způsobem, který je sociálně žádoucí. Takový výsledek může být interpretován jako zlepšování sebeobrazu, zveličování vlastních kladných vlastností či zastírání. Uvedené naznačuje souvislost s poznatky Harrisona et al. (2018) uvádějící, že narcismus motivuje jedince k neetickému jednání za účelem vlastního prospěchu a současně mění jedincovo vnímání vlastních schopností úspěšně podvádět. V případě machiavelismu většina kategorií odpovídá normám,

pouze ženy ve věku 18–30 let vykazují mírně zvýšený skór. Mírně zvýšené hodnoty machiavelismu jsou dle manuálu interpretovány jako výskyt vychytralého jednání, autokracie, sobeckosti, manipulativního a strategického chování v mírné míře. Také Christie a Geise (1970) zdůrazňuje propojení machiavelismu s manipulativním chováním a sledováním vlastního zájmu – sobeckostí. Ve škále psychopatie naopak většina kategorií dosahuje mírně zvýšených hodnot. Mírně zvýšená psychopatie se dle manuálu projevuje v podobě snížené přívětivosti a nízké míry empatie a prosociálního chování. Současně se projevuje zvýšenou impulzivitou a zhoršeným smyslem pro povinnost. Zmíněné koresponduje s poznatky Plouffe et al. (2020) i Jonese a Paulhause (2013), kteří taktéž psychopatii vymezují jako nepřijemnost, bezcitnost, protispoločenské chování a nedbalost.

O studentech Jihočeské univerzity obecně lze na základě výsledků výzkumu uvažovat jako o studentech mírně machiavelistických a psychopatických. Zde se dle mého názoru může projevit důsledek výhody právě strategického a necitelného jednání ve výzev plném a náročném prostředí vysoké školy, které je typické povinností dosahovat úspěšných výsledků a relativně častými neúspěchy například během zkouškového období. Také Koehn et al. (2019) zmiňují, že přestože jsou temné stránky osobnosti nežádoucí, mohou se z pohledu vývoje jevit jako adaptivní.

Současně byly prokázány signifikantní rozdíly mezi průměrnými skóry mužů a žen. Ženy jsou v průměru méně narcistické, machiavelistické a psychopatické než muži. Tento poznatek koresponduje s výzkumy Paulhause a Williamse (2002), Jonasona a Webstera (2010), Roesera et al. (2016) i Vedela a Thomsena (2017), kteří taktéž dospěli k výsledkům prokazujícím rozdíly mezi muži a ženami na všech škálách. Z teoretického ukotvení tématu je ovšem patrné, že názory a výsledky výzkumů v této oblasti jsou různé.

V další kapitole Testování hypotéz byly jednotlivé stanovené hypotézy testovány a hodnoceny následovně:

H1: Studenti psychologie vykazují nižší hodnoty ve všech dimenzích temné triády, než jsou stanovené normy.

Na základě výsledků šetření **hypotéza 1 nebyla přijata**. Studenti psychologie sice dosáhli nižšího skóru narcismu oproti normě, tedy by se měli projevovat pozitivními emocemi, emoční stabilitou, asertivitou a družností (Kowalski et al., 2019). Ovšem většina studentů psychologie také vykazuje vyšší míru machiavelismu

a psychopatie, což lze interpretovat jako snížení přívětivosti, vyšší míru bezcitnosti, nespravedlivosti, nedostatek férovosti a morálky, ačkoliv jsou tyto vlastnosti v rozporu s očekávanou prosociální osobnostní orientací, kterou Budanova et al. (2021) uvádí u psychologů jakožto představitelů pomáhajících profesí za nutnou.

H2: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále narcismu.

H3: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále machiavelismu.

H4: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále psychopatie.

Hypotézy 2–4 nebyly přijaty. Mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů není významný rozdíl v průměrných výsledcích ve škálách temné triády, ačkoliv dle Halíka (1993), Kopřivy (1997) i Šrajera (2017) hraje osobnost pracovníka v pomáhajících profesích klíčovou roli a výsledky hypotézy 2–4 potvrzují poznatky předložené Budanovou et al. (2021), že i v odvětví psychologie se vyskytují jedinci vykazující rysy temné triády, ačkoliv pro vykonávání oboru jsou tyto vlastnosti nežádoucí. Přikláním se k názoru Budanové et al. (2021), že by tyto profesně důležité vlastnosti měly být určitým způsobem zohledněny v přijímacích řízeních na univerzitách, které poskytují vzdělání k výkonu této profese. Jak je zřejmé, při výběru studijního programu neprobíhá žádná přirozená selekce studentů dle jejich osobnostních předpokladů a zároveň v procesu přijímacího řízení tento faktor též není zohledněn. Doplněním přijímacího řízení o vhodnou metodu zjišťování osobnostních rysů uchazečů by se mohl zvýšit standard a kvalita psychologických pracovníků dle požadavků Etického kodexu ustanoveného etickou komisí Českomoravské psychologické společnosti (2017).

H5: Mezi studenty různých fakult jsou rozdíly ve škálách temné triády.

Tato **hypotéza byla přijata.** Metodou ANOVA byl prokázán rozdíl mezi zkoumanými skupinami. Následně pomocí Tukeyho post hoc testu byly shledány rozdíly mezi studenty a studentkami z ekonomické, zemědělské a technologické, pedagogické, zdravotně sociální a přírodovědecké fakulty. U studentů ani studentek psychologie nebyl zjištěn žádný signifikantní rozdíl oproti studentům z různých fakult, čímž se znovu potvrzuje již zmíněný poznatek Budanové et al. (2021) o přítomnosti rysů temné triády u studentů psychologie. Studenti přírodovědecké

fakulty dosahují nižších hodnot ve škále narcismu než studenti ekonomické a pedagogické fakulty a zároveň nižších hodnot ve škále psychopatie než studenti zemědělské a technologické fakulty. Je možné říci, že tito studenti jsou méně egoističtí a bezcitní. Studentky ekonomické fakulty dosahují vyšších hodnot ve škále narcismu než studentky zemědělské a technologické, přírodovědecké a zdravotně sociální fakulty. Tyto studentky lze tedy charakterizovat dle Raskina a Halla (1979) i Jonese a Paulhause (2009) jako osoby s dominancí, egoismem, s pocitem grandiozity, vyhledávající řídicí pozice. Současně bylo zjištěno, že studentky pedagogické fakulty jsou méně machiavelistické než studentky ekonomické a zemědělské a technologické fakulty. A lze tedy konstatovat, že dle Plouffe et al. (2020) využívají méně manipulativních taktik pro prosazení svých zájmů a jejich způsob chování nebývá obvykle tak pečlivě naplánován. Posledního rozdílného výsledku mezi studentkami různých fakult dosáhly studentky zemědělské a technologické fakulty, které dosáhly vyšších hodnot ve škále psychopatie než studentky pedagogické a přírodovědecké fakulty. U těchto studentek lze dle Jonese a Paulhause (2013) vypořadovat impulzivnost, manipulaci i nevyočitatelný životní styl.

Jak bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, je nezbytné z důvodu objektivity výsledků uvést limity výzkumu. Limitem práce je bezpochyby nevyrovnanost výzkumného vzorku. Ačkoliv rozsah výzkumného souboru předčil má vlastní očekávání, zastoupení mužů a žen a také jednotlivých fakult je neproporční. U biologického pohlaví respondentů je výrazný nepoměr mezi muži a ženami, které představují necelých 80 % vzorku. V tento moment je však nezbytné zdůraznit, že nevyrovnaný výsledek zastoupení dle biologického pohlaví byl očekávaný, neboť se nepřijímají studenti podle pohlaví, nýbrž podle výsledků přijímacích řízení. V případě příslušnosti k fakultě je zde patrný rozdíl mezi fakultami, jejichž studijní oddělení moji žádost sdílela, a mezi fakultami, které mé žádosti nevyhověly. Výsledky těchto fakult nebylo možné zahrnout z důvodu možné neprůkaznosti dat.

S ohledem na koncepci této práce a její kvantitativní pojetí bylo ve výzkumu zvoleno dotazníkové šetření s užitím sebeposuzovacích škál. Ačkoliv se z mého pohledu jedná o strategii více než vhodnou pro tento výzkum, tak právě povaha šetření představuje limit sám o sobě. Nevýhodou sebeposuzovacích škál spolu s absencí individuálního zhodnocení a dohledu je riziko možného zkreslení výpovědi samotným respondentem.

V případě zájmu navázat v budoucnu na tento výzkum, dovolil bych si doporučit kategorizaci výzkumného vzorku dle předpokládaných budoucích profesí oproti příslušnosti k fakultě. Příslušnost k fakultě může být v určitých případech zkreslující, např. studenti na filozofické fakultě mnohdy směřují do profese pedagogiky.

Na základě výsledku šetření navrhuji rozšířit přijímací řízení do studijního programu psychologie o osobnostní test, který by zohlednil žádoucí osobnostní předpoklady pro výkon psychologické profese, což lze považovat za přínos této práce.

9 Závěr

Cílem práce bylo zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády.

Teoretická část práce byla členěna do několika kapitol, ve kterých byly s použitím odborných zdrojů definovány a charakterizovány jednotlivé aspekty temné triády – narcismus, machiavelismus a psychopatie. Dále se práce věnovala etice pomáhajících profesí se zaměřením na psychologickou činnost.

Data potřebná pro výzkum byla získána dotazníkovým šetřením s užitím škály Krátká temná triáda. Výzkum využívá kvantitativní komparativní strategii, ve které jsou porovnávány průměrné výsledky ve škálách temné triády studentů studijního programu psychologie a studentů jiných studijních programů. Výzkumný vzorek byl tvořen 1342 respondenty z celkem 5 fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že ženy dosahují průměrně nižších hodnot ve všech škálách temné triády, než stanovují normy. Ženy jsou méně narcistické, machiavelistické i psychopatické než muži. Takový poznatek je podpořen vícero odborníky v dané problematice.

Studenti psychologie vykazují průměrně nižší hodnoty ve všech škálách temné triády, než stanovují normy. Studentky psychologie dosahují ve škále narcismu rovněž nižších hodnot, než stanovuje norma. Lze tedy od nich očekávat pozitivní emoce, emoční stabilitu a družnost. Avšak ve škálách machiavelismu a psychopatie vykazují hodnoty mírně zvýšené. Kvůli nižší přívětivosti, vyšší míře bezcitnosti, nedostatku morálky nynější studenti psychologie na Jihočeské univerzitě nevykazují tíženou prosociální osobnostní orientaci.

Ve všech škálách temné triády nebyly zjištěny významně odlišné skóry studentů psychologie oproti studentům jiných studijních programů. Dané zjištění je v rozporu s teoretickými poznatky o osobnostních předpokladech, které by měly být u studentů studijního programu psychologie přítomny. Ačkoliv se výsledek shoduje s náhledem na aktuální stav tohoto odvětví, podtrhuje tak již zmíněný rozpor s Etickým kodexem a predispozicemi pro výkon v této profesi.

Z výsledků výzkumu je patrné, že jsou mezi studenty různých fakult rozdílly v průměrně dosažených skórech ve všech škálách temné triády. Mezi studenty a studentkami byly zjištěny tyto odlišnosti:

- Studenti přírodovědecké fakulty dosahují nižších hodnot ve škále narcismu než studenti ekonomické a pedagogické fakulty.
- Studenti přírodovědecké fakulty vykazují nižší hodnoty ve škále psychopatie než studenti zemědělské a technologické fakulty.
- Studentky ekonomické fakulty nabývají vyšších hodnot ve škále narcismu než studentky zemědělské a technologické, přírodovědecké a zdravotně sociální fakulty.
- Studentky pedagogické fakulty vykazují nižší hodnoty ve škále machiavelismu než studentky ekonomické a zemědělské a technologické fakulty.
- Studentky zemědělské a technologické fakulty dosahují vyšších hodnot ve škále psychopatie než studentky pedagogické a přírodovědecké fakulty

V kontextu výsledků práce studenti psychologie nedosahují žádoucích osobnostních předpokladů. Práce podněcuje k reflexi a zvědomování nežádoucích rysů osobnosti a mohla by přispět ke kultivaci psychologické profese, která je v naší společnosti důležitá, ceněná a aktuálně nedostatečně personálně zajištěná.

10 Souhrn

Cílem práce bylo zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády.

Kowalski et al. (2020) temnou triádou označuje konstelaci tří dimenzí tzv. zlovolné osobnosti – machiavelismu, narcismu a subklinické psychopatie. Obecně lze na složky temné triády nahlížet jako na tendence využívat protispolečenské a sobecké přístupy k naplnění vlastních cílů v profesním i osobním životě (Koehn et al., 2019). Plouffle et al. (2020) uvádí, že k hodnocení úrovně temné triády v obecné populaci jsou běžně používány dva sebehodnotící dotazníky, kterými jsou Dirty Dozen (DD; Jonason & Webster, 2010) a Short Dark Triad (SD3; Jones & Paulhus, 2014). Obě stupnice hodnotí všechny tři klíčové složky temné triády stručně a efektivně (Lee et al., 2013). Finální škála SD3 obsahuje 27 položek a dosahuje optimálního kompromisu mezi stručností nástroje a dostatečnou reliabilitou a validitou. Psychologové, jakožto představitelé pomáhající profese, by měli být prosociální osobnostní orientace. Proto je podstatné posoudit, jak probíhá formování nejen odborných, ale i osobnostních kvalit studentů psychologie, u kterých je důležité, aby k osobnostním vlastnostem patřil též soucit, tolerance, citová vnímavost a altruismus (Budanova et al., 2021). U studentů psychologie je tak žádoucí, aby dosahovali nižšího skóru ve všech škálách temné triády oproti normě.

Pro dosažení cíle práce bylo stanoveno pět hypotéz, kdy jejich přijetím nebo odmítnutím bylo možné zhodnotit, zda studenti studijního programu psychologie vykazují vyšší míru přívětivosti, emoční stability, empatie s důrazem na morálku a spravedlnost, tak jak uvádí v Etickém kodexu Etická komise Českomoravské psychologické společnosti (2017) i Lindsay (2009), neboli dosahují-li nižšího skóru ve všech škálách temné triády.

Na základě poznatků z teoretické části práce byly stanoveny následující hypotézy:

- H1: Studenti psychologie vykazují nižší hodnoty ve všech dimenzích temné triády, než jsou stanovené normy.
- H2: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále narcismu.

- H3: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále machiavelismu.
- H4: Studenti psychologie vykazují oproti studentům jiných studijních programů odlišný skór ve škále psychopatie.
- H5: Mezi studenty různých fakult jsou rozdíly ve škálách temné triády.

Výzkum praktické části práce je založen na kvantitativní strategii ve formě komparační studie realizované pomocí dotazníkového šetření s využitím psychologického testu Krátká temná triáda. Škála Short Dark Triad byla do českého prostředí převedena kolektivem Barcaj et al. (2018) v nakladatelství Propsyco. Dle stanovených deskriptorů umožňujících následnou statistickou činnost a komparaci včetně stanovených kritérií pro zahrnutí odpovědí respondentů do výzkumu byl výzkumný vzorek tvořen 1342 respondenty z celkem 5 fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Výzkumný soubor se skládá z 1068 žen (79,58 %) a 274 mužů (20,42 %). Současně 93,07 % (1249) respondentů z celkového počtu 1342 participantů je ve věku 18–30 let, 6,93 % (93) ve věku 31–50 let. Dále v deskriptivní části výsledků výzkumu byly srovnávány průměrné hodnoty jednotlivých škál temné triády dle stanovených kategorií (biologické pohlaví a věk) s jejich normami. Z výsledků vyplývá, že ve většině kategorií všichni studenti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích dosahují ve škále narcismu nižších hodnot, než stanovuje norma škály Krátká temná triáda (viz Příloha 3 této práce). Manuál škály Krátká temná triáda hodnoty pod průměrným skórem vyhodnocuje jako pravděpodobné zkreslení výpovědi. Jednalo by se tak o tendenci respondentů jevit se v lepším světle se sklony k odpovídání způsobem, který je sociálně žádoucí. Takový výsledek může být interpretován jako zlepšování sebeobrazu, zveličování vlastních kladných vlastností či zastírání. Uvedené naznačuje souvislost s poznatky Harrisona et al. (2018) uvádějící, že narcismus motivuje jedince k neetickému jednání za účelem vlastního prospěchu a současně mění jedincovo vnímání vlastních schopností úspěšně podvádět. V případě machiavelismu většina kategorií odpovídá normám, pouze ženy ve věku 18–30 let vykazují mírně zvýšený skór. Mírně zvýšené hodnoty machiavelismu jsou dle manuálu interpretovány jako výskyt vychytralého jednání, autokracie, sobeckosti, manipulativního a strategického chování v mírné míře. Také Christie a Geise (1970) zdůrazňuje propojení machiavelismu s manipulativním chováním a sledováním vlastního zájmu – sobeckostí. Ve škále psychopatie naopak

většina kategorií dosahuje mírně zvýšených hodnot. Mírně zvýšená psychopatie se dle manuálu projevuje v podobě snížené přívětivosti a nízké míry empatie a prosociálního chování. Současně se projevuje zvýšenou impulzivitou a zhoršeným smyslem pro povinnost. Zmíněné koresponduje s poznatky Plouffe et al. (2020) i Jonese a Paulhause (2013), kteří taktéž psychopatii vymezují jako nepříjemnost, bezcitnost, protispolečenské chování a nedbalost.

O studentech Jihočeské univerzity obecně lze na základě výsledků výzkumu uvažovat jako o studentech mírně machiavelistických a psychopatických. Zde se dle mého názoru může projevit důsledek výhody právě strategického a necitelného jednání ve výzev plném a náročném prostředí vysoké školy, které je typické povinnostmi dosahovat úspěšných výsledků a relativně častými neúspěchy například během zkouškového období. Také Koehn et al. (2019) zmiňují, že přestože jsou temné stránky osobnosti nežádoucí, mohou se z pohledu vývoje jevit jako adaptivní.

Současně byly prokázány signifikantní rozdíly mezi průměrnými skóry mužů a žen. Ženy jsou v průměru méně narcistické, machiavelistické a psychopatické než muži. Tento poznatek koresponduje s výzkumy Paulhause a Williamse (2002), Jonasona a Webstera (2010), Roesera et al. (2016) i Vedela a Thomsena (2017), kteří taktéž dospěli k výsledkům prokazujícím rozdíly mezi muži a ženami na všech škálách. Z teoretického ukotvení tématu je ovšem patrné, že názory a výsledky výzkumů v této oblasti jsou různé.

V další kapitole Testování hypotéz byly jednotlivé stanovené hypotézy testovány a hodnoceny následovně:

Na základě výsledků šetření **hypotéza 1 nebyla přijata**. Studenti psychologie sice dosáhli nižšího skóru narcismu oproti normě, tedy by se měli projevovat pozitivními emocemi, emoční stabilitou, asertivitou a družností (Kowalski et al., 2019). Ovšem většina studentů psychologie také vykazuje vyšší míru machiavelismu a psychopatie, což lze interpretovat jako snížení přívětivosti, vyšší míru bezcitnosti, nespravedlivosti, nedostatek férovosti a morálky, ačkoliv jsou tyto vlastnosti v rozporu s očekávanou prosociální osobnostní orientací, kterou Budanova et al. (2021) uvádí u psychologů jakožto představitelů pomáhajících profesí za nutnou.

Hypotézy 2–4 nebyly přijaty. Mezi studenty psychologie a studenty jiných studijních programů není významný rozdíl v průměrných výsledcích ve škálách temné triády, ačkoliv dle Halíka (1993), Kopřivy (1997) i Šrajera (2017) hraje

osobnost pracovníka v pomáhajících profesích klíčovou roli a výsledky hypotézy 2–4 potvrzují poznatky předložené Budanovou et al. (2021), že i v odvětví psychologie se vyskytují jedinci vykazující rysy temné triády, ačkoliv pro vykonávání oboru jsou tyto vlastnosti nežádoucí. Přikláním se k názoru Budanové et al. (2021), že by tyto profesně důležité vlastnosti měly být určitým způsobem zohledněny v přijímacích řízeních na univerzitách, které poskytují vzdělání k výkonu této profese. Jak je zřejmé, při výběru studijního programu neprobíhá žádná přirozená selekce studentů dle jejich osobnostních předpokladů a zároveň v procesu přijímacího řízení tento faktor též není zohledněn. Doplněním přijímacího řízení o vhodnou metodu zjišťování osobnostních rysů uchazečů by se mohl zvýšit standard a kvalita psychologických pracovníků dle požadavků Etického kodexu ustanoveného etickou komisí Českomoravské psychologické společnosti (2017).

Hypotéza 5 byla přijata. Metodou ANOVA byl prokázán rozdíl mezi zkoumanými skupinami. Následně pomocí Tukeyho post hoc testu byly shledány rozdíly mezi studenty a studentkami z ekonomické, zemědělské a technologické, pedagogické, zdravotně sociální a přírodovědecké fakulty. U studentů ani studentek psychologie nebyl zjištěn žádný signifikantní rozdíl oproti studentům z různých fakult, čímž se znovu potvrzuje již zmíněný poznatek Budanové et al. (2021) o přítomnosti rysů temné triády u studentů psychologie. Studenti přírodovědecké fakulty dosahují nižších hodnot ve škále narcismu než studenti ekonomické a pedagogické fakulty a zároveň nižších hodnot ve škále psychopatie než studenti zemědělské a technologické fakulty. Je možné říci, že tito studenti jsou méně egoističtí a bezcitní. Studentky ekonomické fakulty dosahují vyšších hodnot ve škále narcismu než studentky zemědělské a technologické, přírodovědecké a zdravotně sociální fakulty. Tyto studentky lze tedy charakterizovat dle Raskina a Halla (1979) i Jonese a Paulhause (2009) jako osoby s dominancí, egoismem, s pocitem grandiozity, vyhledávající řídicí pozice. Současně bylo zjištěno, že studentky pedagogické fakulty jsou méně machiavelistické než studentky ekonomické a zemědělské a technologické fakulty. A lze tedy konstatovat, že dle Plouffe et al. (2020) využívají méně manipulativních taktik pro prosazení svých zájmů a jejich způsob chování nebývá obvykle tak pečlivě naplánován. Posledního rozdílného výsledku mezi studentkami různých fakult dosáhly studentky zemědělské a technologické fakulty, které dosáhly vyšších hodnot ve škále psychopatie než studentky pedagogické a přírodovědecké

fakulty. U těchto studentek lze dle Jonese a Paulhause (2013) vyzorovat impulzivnost, manipulaci i nevypočitatelný životní styl.

Závěrem lze shrnout, že v kontextu výsledků práce studenti psychologie nedosahují žádoucích osobnostních předpokladů. Navrhují rozšířit přijímací řízení do studijního programu psychologie o osobnostní test, který by zohlednil žádoucí osobnostní předpoklady pro výkon psychologické profese. Práce podněcuje k reflexi a zvědomování nežádoucích rysů osobnosti a mohla by přispět ke kultivaci psychologické profese, která je v naší společnosti důležitá, ceněná a aktuálně nedostatečně personálně zajištěná.

Seznam literatury

- Anzenbacher, A. (1994). *Úvod do etiky*. Zvon.
- Barcaj, M., Příhodová, T., Bolceková, E., Preiss, M., Maliňáková, J., & Raisová, M. (2018). *Krátká temná triáda*. Propsyco.
- Budanova, I., Rudoy, D., Olshevskaya, A., & Ugrekhelidze, N. (2021). The Dark Triad of personality in psychology students and eco-friendly behavior. *E3S Web of Conferences*, 273. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127310048>
- Buss, D. M., & Duntley, J. D. (2008). Adaptations for exploitation. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 12(1), 53-62. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.12.1.53>
- Djeriouat, H., & Trémolière, B. (2014). The Dark Triad of personality and utilitarian moral judgment: The mediating role of Honesty/Humility and Harm/Care. *Personality and Individual Differences*, 67, 11-16. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.12.026>
- Egan, V., Chan, S., & Shorter, G. W. (2014). The Dark Triad, happiness and subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 67, 17-22. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.004>
- Ekren, B., & Göncü-Köse, A. (2020). An Investigation of the Differences in the Dark Triad and the Big Five Personality Traits Across Majors. *Kalem Uluslararası Egitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(2/19), 465-484. <https://doi.org/10.23863/kalem.2020.143>
- Etická komise Českomoravské psychologické společnosti (2017). *Etický kodex psychologické profese*. <https://cmpsy.cz/?page=eticky-kodex>
- Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Portál.
- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
- Garcia, D., & MacDonald, S. (2017). Dark personality profiles: Estimating the cluster structure of the Dark Triad. *PsyCh Journal*, 6(3), 239-240. <https://doi.org/10.1002/pchj.175>
- Halík, T. (1993). *Sedm úvah o službě nemocným a trpícím*. Cesta.

- Hare, R. D. (1983). *Without conscience: The disturbing world of the psychopaths among us*. The Guilford Press
- Harrison, A., Summers, J., & Mennecke, B. (2018). The Effects of the Dark Triad on Unethical Behavior. *Journal of Business Ethics*, 153(1), 53-77. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3368-3>
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Portál.
- Hayes, N. (1998). *Základy sociální psychologie*. Portál.
- Hendl, J. (2012). *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat* (4., rozš. vyd). Portál.
- Himes, B. M., Olson-Buchanan, J. B., & Elson, D. (2021). Relationship Between Ethical Attitudes and the Dark Triad: Differences Among College Majors. *The Journal of Psychology*, 155(8), 695-716. <https://doi.org/10.1080/00223980.2021.1953954>
- Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in machiavellianism*. Academic Press.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.07.006>
- Jankovský, J. (2018). *Etika pro pomáhající profese* (2., aktualizované a doplněné vydání). Stanislav Juhaňák - Triton.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>
- Jonason, P. K., Kaufman, S. B., Webster, G. D., & Geher, G. (2013). What lies beneath the Dark Triad Dirty Dozen: Varied relations with the Big Five. *Individual Differences Research*, 11, 81-90.
- Jones, D. N., & Figueredo, A. J. (2013). The Core of Darkness: Uncovering the Heart of the Dark Triad. *European Journal of Personality*, 27(6), 521-531. <https://doi.org/10.1002/per.1893>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. In Leary, M. R., & Hoyle, R. H. (c2009). *Handbook of individual differences in social behavior*. Guilford Press.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Differentiating the Dark Triad Within the Interpersonal Circumplex. In L. M. Horowitz & S. Strack (Eds.), *Handbook of*

- Interpersonal Psychology* (pp. 249-267). John Wiley.
<https://doi.org/10.1002/9781118001868.ch15>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, *51*(5), 679-682.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.04.011>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3). *Assessment*, *21*(1), 28-41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
- Kajonius, P. J., Persson, B. N., Rosenberg, P., & Garcia, D. (2016). The (mis)measurement of the Dark Triad Dirty Dozen: exploitation at the core of the scale. *PeerJ*, *4*. <https://doi.org/10.7717/peerj.1748>
- Kaufman, S. B., Yaden, D. B., Hyde, E., & Tsukayama, E. (2019). The Light vs. Dark Triad of Personality: Contrasting Two Very Different Profiles of Human Nature. *Frontiers in Psychology*, *10*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00467>
- Koehn, M. A., Okan, C., & Jonason, P. K. (2019). A primer on the Dark Triad traits. *Australian Journal of Psychology*, *71*(1), 7-15.
<https://doi.org/10.1111/ajpy.12198>
- Kopřiva, K. (1997). *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese* (2., rozš. a přeprac. vyd). Portál.
- Kowalski, C. M., Rogoza, R., Saklofske, D. H., & Schermer, J. A. (2021). Dark triads, tetrads, tents, and cores: Why navigate (research) the jungle of dark personality models without a compass (criterion)?. *Acta Psychologica*, *221*.
<https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2021.103455>
- Kowalski, C. M., Rogoza, R., Vernon, P. A., & Schermer, J. A. (2018). The Dark Triad and the self-presentation variables of socially desirable responding and self-monitoring. *Personality and Individual Differences*, *120*, 234-237.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.09.007>
- Kowalski, C. M., Vernon, P. A., & Schermer, J. A. (2021). The Dark Triad and facets of personality. *Current Psychology*, *40*(11), 5547-5558.
<https://doi.org/10.1007/s12144-019-00518-0>
- LeBreton, J. M., Binning, J. F., & Adorno, A. J. (2006). Subclinical Psychopaths. In J. C. Thomas, D. L. Segal, & M. Hersen (Eds.), *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology, Vol. 1. Personality and Everyday Functioning* (pp. 388-411). John Wiley & Sons Inc.

- Lee, K., Ashton, M. C., Wiltshire, J., Bourdage, J. S., Visser, B. A., & Gallucci, A. (2013). Sex, Power, and Money: Prediction from the Dark Triad and Honesty-Humility. *European Journal of Personality*, *27*(2), 169-184. <https://doi.org/10.1002/per.1860>
- Lindsay, G. (2009). Ética profesional y psicología [Professional ethics and psychology]. *Papeles del Psicólogo*, *30*(3), 184-194.
- Machiavelli, N. (2012). *Vladař* (přeložil Adolf FELIX). Argo.
- Miller, J. D., Few, L. R., Seibert, L. A., Watts, A., Zeichner, A., & Lynam, D. R. (2012). An examination of the Dirty Dozen measure of psychopathy: A cautionary tale about the costs of brief measures. *Psychological Assessment*, *24*(4), 1048-1053. <https://doi.org/10.1037/a0028583>
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the Paradoxes of Narcissism: A Dynamic Self-Regulatory Processing Model. *Psychological Inquiry*, *12*(4), 177-196. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1204_1
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The Malevolent Side of Human Nature. *Perspectives on Psychological Science*, *12*(2), 183-204. <https://doi.org/10.1177/1745691616666070>
- Pailing, A., Boon, J., & Egan, V. (2014). Personality, the Dark Triad and violence. *Personality and Individual Differences*, *67*, 81-86. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.11.018>
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, *36*(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- Plouffe, R. A., Wilson, C. A., & Smith, M. M. (2020). Dark Triad. In Carducci, B. J., Nave, C. S., & Nave, C. S. (Eds.). (2020). *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118970843>
- Raskin, R. N., & Hall, C. S. (1979). A Narcissistic Personality Inventory. *Psychological Reports*, *45*(2), 590-590. <https://doi.org/10.2466/pr0.1979.45.2.590>
- Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2012). How “dark” are the Dark Triad traits? Examining the perceived darkness of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Personality and Individual Differences*, *53*(7), 884-889. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.06.020>

- Ray, J. J., & Ray, J. A. B. (2010). Some Apparent Advantages of Subclinical Psychopathy. *The Journal of Social Psychology, 117*(1), 135-142. <https://doi.org/10.1080/00224545.1982.9713415>
- Roeser, K., McGregor, V. E., Stegmaier, S., Mathew, J., Kübler, A., & Meule, A. (2016). The Dark Triad of personality and unethical behavior at different times of day. *Personality and Individual Differences, 88*, 73-77. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.09.002>
- Šimek, J. (2020). What is the ethics of helping professions?. *Kontakt, 22*(1), 1-1. <https://doi.org/10.32725/kont.2020.004>
- Šrajcar, J. (2017). The Worker in the Helping Professions - a Unique Person, a Professional, a Worker? A Reflection on the Personal Responsibility of the Social and Pastoral Worker Based on the Principles of Christian Ethics. *Caritas et veritas, 7*(2), 131-140. <https://doi.org/10.32725/cetv.2017.043>
- Vedel, A., & Thomsen, D. K. (2017). The Dark Triad across academic majors. *Personality and Individual Differences, 116*, 86-91. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.030>
- Veselka, L., & Vernon, P. A. (2014). Introduction to the special issue on the Dark Triad and related traits. *Personality and Individual Differences, 67*. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.03.027>
- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences, 52*(7), 794-799. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.01.008>
- Walsh, R. T. G. (2015). Introduction to ethics in psychology: Historical and philosophical grounding. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology, 35*(2), 69-77. <https://doi.org/10.1037/teo0000015>
- Williams, K. M., Paulhus, D. L., & Hare, R. D. (2007). Capturing the Four-Factor Structure of Psychopathy in College Students Via Self-Report. *Journal of Personality Assessment, 88*(2), 205-219. <https://doi.org/10.1080/00223890701268074>

Seznam obrázků

| | |
|--|----|
| Obrázek 1: <i>Grafrozložení respondentů dle příslušnosti k fakultě</i> | 30 |
| Obrázek 2: <i>Rozložení dat ve škále narcismu</i> | 32 |
| Obrázek 3: <i>Rozložení dat ve škále machiavelismu</i> | 32 |
| Obrázek 4: <i>Rozložení dat ve škále psychopatie</i> | 33 |

Seznam tabulek

| | |
|--|----|
| Tabulka 1: <i>Zastoupení mužů a žen dle věku ve výzkumném vzorku</i> | 30 |
| Tabulka 2: <i>Výsledky škály narcismu dle kategorií</i> | 33 |
| Tabulka 3: <i>Výsledky škály machiavelismu dle kategorií</i> | 34 |
| Tabulka 4: <i>Výsledky škály psychopatie dle kategorií</i> | 34 |
| Tabulka 5: <i>Komparace mužů a žen na škálách temné triády</i> | 34 |
| Tabulka 6: <i>Narcismus u studentů psychologie</i> | 35 |
| Tabulka 7: <i>Machiavelismus u studentů psychologie</i> | 36 |
| Tabulka 8: <i>Psychopatie u studentů psychologie</i> | 36 |
| Tabulka 9: <i>Výsledky jednotlivých škál dle příslušnosti k studijnímu programu psychologie</i> | 36 |
| Tabulka 10: <i>Komparace výsledků studentů psychologie a studentů jiných studijních programů</i> | 37 |
| Tabulka 11: <i>Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále narcismu</i> | 38 |
| Tabulka 12: <i>Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále machiavelismu</i> | 39 |
| Tabulka 13: <i>Srovnání mužů 18–30 let dle fakulty ve škále psychopatie</i> | 39 |
| Tabulka 14: <i>Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále narcismu</i> | 40 |
| Tabulka 15: <i>Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále machiavelismu</i> | 41 |
| Tabulka 16: <i>Srovnání žen 18–30 let dle fakulty ve škále psychopatie</i> | 42 |

Seznam příloh

Příloha 1: *Abstrakt kvalifikační práce v českém a anglickém jazyce*

Příloha 2: *Temná triáda – dotazníkové šetření*

Příloha 3: *Normy pro škálu Krátká temná triáda*

Příloha 4: *Zastoupení studentů dle pohlaví, věku a fakulty*

Příloha 5: *Výsledky metody ANOVA pro zjištění rozdílu mezi skupinami*

Příloha 1: *Abstrakt kvalifikační práce v českém a anglickém jazyce*

Abstrakt

Cílem práce je zjistit možnou souvislost mezi volbou studijní specializace v oblasti psychologie a osobnostními rysy studentů, respektive mírou přítomnosti typických rysů temné triády. Práce zpřehledňuje téma temné triády a její jednotlivé aspekty – narcismus, machiavelismus a psychopatii. Navíc se věnuje etice pomáhajících profesí se zaměřením na obor psychologie. Výzkum porovnává studenty jednooborové psychologie oproti studentům jiných studijních programů pomocí kvantitativní komparativní strategie s použitím dotazníkového šetření a škály Krátká temná triáda. Data byla získána od 1342 respondentů z celkem 5 fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Výsledky výzkumu odhalily, že mezi studenty psychologie a studenty jiných oborů nejsou významné rozdíly. Signifikantní rozdíly byly ovšem shledány mezi studenty z ekonomické, zemědělské a technologické, pedagogické, zdravotně sociální a přírodovědecké fakulty.

Klíčová slova: Temná triáda, etické předpoklady, studenti psychologie

Abstract

The aim of the study is to investigate the possible relationship between the choice of study specialization in psychology and the personality traits of students, specifically the degree of presence of typical traits of the dark triad. The thesis clarifies the topic of the dark triad and its different aspects – narcissism, machiavellianism and psychopathy. In addition, it discusses the ethics of the helping professions with a focus on the field of psychology. The research compares students in single-subject psychology versus students in other degree programs by a quantitative comparative strategy which involves a questionnaire survey and the Short Dark Triad scale. Data were collected from 1342 respondents from a total of 5 faculties of the University of South Bohemia in České Budějovice. The results revealed that there were no significant differences between psychology students and students of other disciplines. However, significant differences were found between students from the faculties of economics, agriculture and technology, education, health and social sciences and faculty of science.

Key words: the dark triad, ethical assumptions, psychology students

Příloha 2: Temná triáda – dotazníkové šetření

Temná triáda

Vážení respondenti, obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci věnující se tématu temné triády (souboru negativních osobnostních rysů) u studentů psychologie a studentů jiných oborů na JU. Škála Krátká temná triáda obsahuje 25 položek a celý dotazník Vám zabere nanejvýš 10 minut. Vaše účast je zcela anonymní, buďte proto prosím upřímní. Děkuji za Váš čas a Vaši spolupráci!

Marek Habán

student 3. ročníku psychologie

E-mail: habanm00@pf.jcu.cz

Supervize: doc. PhDr. Dalibor Kučera, Ph.D.

Etika výzkumu:

Výzkum je nekomerčním akademickým projektem a respondentům nepřináší žádná rizika. Vyplněním dotazníků souhlasíte s Vaší účastí ve výzkumu.

***Povinné pole**

Deskriptory

1. Jaké je Vaše biologické pohlaví? ** Označte jen jednu elipsu.*

Muž

Žena

2. Kolik Vám je let? ** Označte jen jednu elipsu.*

18-30

31-50

51+

3. Jste studentem Jihočeské univerzity? ** Označte jen jednu elipsu.*

Ano

Ne

4. Na jaké fakultě aktuálně studujete? * Označte jen jednu elipsu.

Ekonomická fakulta

Pedagogická fakulta

Filozofická fakulta

Přírodovědecká fakulta

Teologická fakulta

Fakulta rybářství a ochrany vod

Fakulta zemědělská a technologická

Zdravotně sociální fakulta

5. Jste studentem psychologie? * Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Škála Krátká temná triáda

Níže uvedená tvrzení popisují postoje, vnímání a chování v různých situacích. Ohodnoťte je dle toho, jak s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte pomocí uvedené stupnice. Příslušné číslo označte.

1 - Zcela nesouhlasím

2 - Částečně nesouhlasím

3 - Něco mezi

4 - Částečně souhlasím

5 - Zcela souhlasím

Příloha 3: Normy pro škálu Krátká temná triáda

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — muži 18–30

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 26 | 23 | 24 |
| Mírně zvýšený skór (+1SD) | 27-31 | 24-28 | 25-29 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 32-36 | 29-33 | 30-34 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 37-40 | 34-40 | 35-45 |

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — ženy 18–30

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 22 | 22 | 20 |
| Mírně zvýšený skór (+ 1SD) | 23-27 | 23-27 | 21-25 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 28-32 | 28-32 | 26-30 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 33-40 | 33-40 | 29-45 |

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — muži 31–50

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 24 | 20 | 20 |
| Mírně zvýšený skór (+ 1SD) | 25-29 | 21-25 | 21-24 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 30-34 | 26-30 | 25-28 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 35-40 | 31-40 | 29-45 |

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — Ženy 31–50

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 21 | 20 | 17 |
| Mírně zvýšený Skór (+ 1SD) | 22-26 | 21-25 | 18-22 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 27-31 | 26-30 | 23-27 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 32-40 | 31-40 | 28-45 |

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — muži 51 +.

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 21 | 19 | 19 |
| Mírně zvýšený skór (+1 SD) | 22-25 | 20-24 | 20-23 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 26-29 | 25-29 | 24-27 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 30 – 40 | 30-40 | |

Rozdělení skóreů pro interpretaci výsledků — ženy 51 +.

| | Machiavelismus | Narcismus | Psychopatie |
|-----------------------------|----------------|-----------|-------------|
| Průměrný skór | 18 | 17 | 15 |
| Mírně zvýšený skór (+1SD) | 19-22 | 18-22 | 16-19 |
| Výrazně vyšší skór (+2SD) | 23-26 | 23-27 | 20-23 |
| Extrémně vysoký skór (>2SD) | 27-40 | 28-40 | 24-45 |

Příloha 4: Zastoupení studentů dle pohlaví, věku a fakulty

| Kategorie | Absolutní četnost | Relativní četnost |
|---|--------------------------|--------------------------|
| Muž 18–30 Ekonomická fakulta | 63 | 4.694 |
| Muž 18–30 Fakulta zemědělská a technologická | 55 | 4.098 |
| Muž 18–30 Pedagogická fakulta | 36 | 2.683 |
| Muž 18–30 Přírodovědecká fakulta | 49 | 3.651 |
| Muž 18–30 Zdravotně sociální fakulta | 37 | 2.757 |
| Muž 31–50 Ekonomická fakulta | 6 | 0.447 |
| Muž 31–50 Fakulta zemědělská a technologická | 2 | 0.149 |
| Muž 31–50 Pedagogická fakulta | 2 | 0.149 |
| Muž 31–50 Přírodovědecká fakulta | 1 | 0.075 |
| Muž 31–50 Zdravotně sociální fakulta | 1 | 0.075 |
| Žena 18–30 Ekonomická fakulta | 143 | 10.656 |
| Žena 18–30 Fakulta zemědělská a technologická | 178 | 13.264 |
| Žena 18–30 Pedagogická fakulta | 235 | 17.511 |
| Žena 18–30 Přírodovědecká fakulta | 115 | 8.569 |
| Žena 18–30 Zdravotně sociální fakulta | 249 | 18.554 |
| Žena 31–50 Ekonomická fakulta | 11 | 0.820 |
| Žena 31–50 Fakulta zemědělská a technologická | 14 | 1.043 |
| Žena 31–50 Pedagogická fakulta | 26 | 1.937 |
| Žena 31–50 Přírodovědecká fakulta | 1 | 0.075 |
| Žena 31–50 Zdravotně sociální fakulta | 25 | 1.863 |
| Muž 18–30 Psychologie | 21 | 1.565 |
| Muž 31–50 Psychologie | 1 | 0.075 |
| Žena 18–30 Psychologie | 68 | 5.067 |
| Žena 31–50 Psychologie | 3 | 0.224 |
| Celkem | 1342 | 100.000 |

Příloha 5: Výsledky metody ANOVA pro zjištění rozdílu mezi skupinami

| Skupiny | Suma čtverců | df | Střední kvadratická hodnota | F | p |
|---------------------------|---------------------|-----------|------------------------------------|----------|----------|
| Muži 18-30 narcismus | 684.158 | 5 | 136.832 | 4.793 | < ,001 |
| Rezidua | 38142.825 | 1336 | 28.550 | | |
| Muži 18-30 machiavelismus | 768.897 | 5 | 153.779 | 5.958 | < ,001 |
| Rezidua | 34485.742 | 1336 | 25.813 | | |
| Muži 18-30 psychopatie | 430.639 | 5 | 86.128 | 2.995 | 0.011 |
| Rezidua | 38421.728 | 1336 | 28.759 | | |
| Ženy 18-30 narcismus | 684.158 | 5 | 136.832 | 4.793 | < ,001 |
| Rezidua | 38142.825 | 1336 | 28.550 | | |
| Ženy 18-30 machiavelismus | 768.897 | 5 | 153.779 | 5.958 | < ,001 |
| Rezidua | 34485.742 | 1336 | 25.813 | | |
| Ženy 18-30 psychopatie | 430.639 | 5 | 86.128 | 2.995 | 0.011 |
| Rezidua | 38421.728 | 1336 | 28.759 | | |